TORNATOR OYJ
Lieksan Mäntyjärvi ja muut järvet
Luontoselvitys 2011 ja täydennykset 2025

KIMMOKAAVA
EKOTONI KY
tarkistukset 17.12 2025, 20.5.2026, 20.7 2026, 14.8 2026

Tornator Oyj
Lieksan Mäntyjärvi ja muut järvet, luontoselvitys 2011 ja täydennykset 2025

---

1. TAUSTA
2. TAVOITTEET JA TUTKIMUSMENETELMÄT
3. LUONTOSELVITYKSET

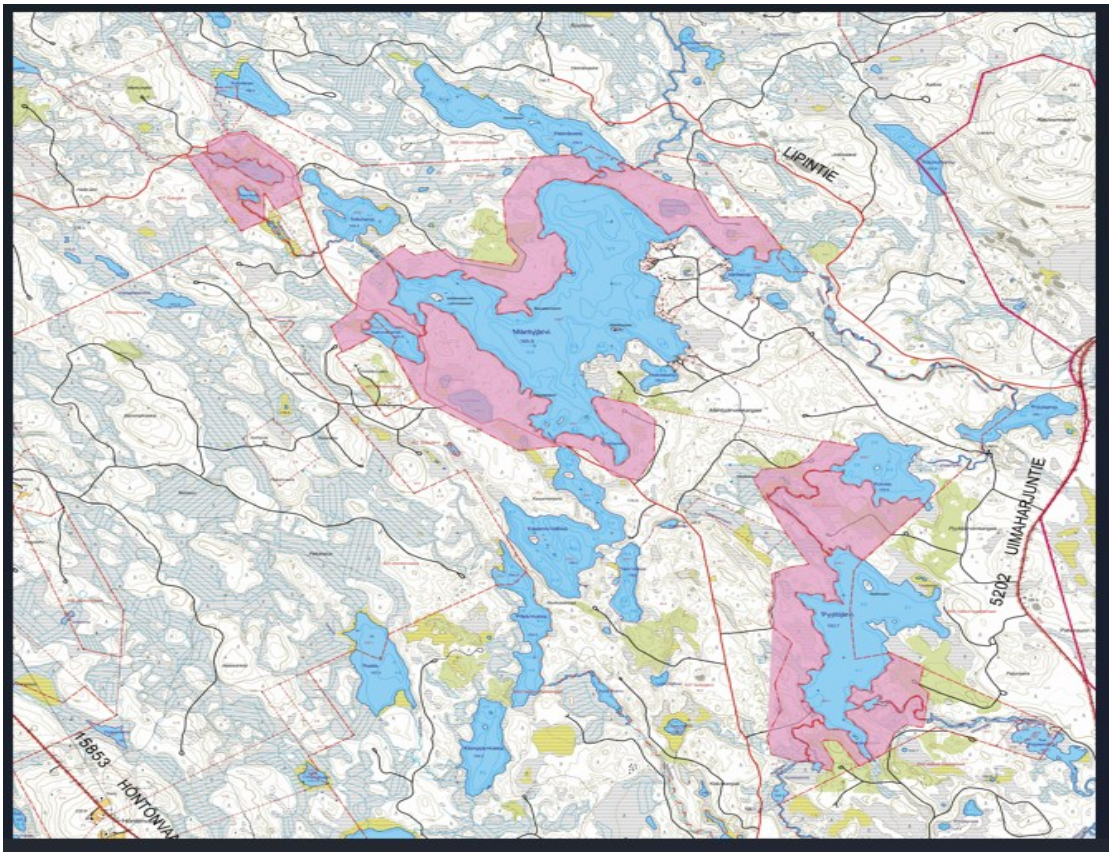
3.1 Suuri-Kuikka ja Pieni-Kuikka
3.2 Mäntyjärvi
3.3 Sammallampi
3.4 Iso-Valkea ja Pieni-Valkea
3.5 Koivas
3.6 Pyytöjärvi
3.7 Kirkasvetinen

4. YHTEENVETO EU:n LINTUDIREKTIIVI, UHEX- sekä EVA-lajeista (2011)
5. YMPÄRISTÖHALLINNON LAJITIETOKANTA
6. VUODEN 2025 KORTTELIKOHTAISET ARVIOINNIT
7. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI JA YHTEENVETO

EKOTONI KY
Vitikkalantie 4, 21570 SAUVO
Jari Hietaranta, 040 3550904, jari.hietaranta@ekotoni.fi tai jari.hietaranta@turkuamk.fi.
Luontoselvityksen täydennyksen 2025 laati Arto Huhta.

1. TYÖN TAUSTA

Luontoselvityksen tavoitteena oli selvittää luontoarvoja Tornator Oyj:n omistaman alueen ranta-asemakaavoitusta varten. Selvitysalue sijaitsee Pohjois-Karjalassa linnuntietä noin 70 kilometriä Joensuun kaupungista pohjoiskoilliseen Koitereen luoteis- ja Patvinsuon kansallispuiston länsipuolella (kuva 1).

Karttakuva 1. Ranta-asemakaava alueen sijainti Patvinsuon kansallispuiston länsipuolella. Kaavoitettavia ranta-alueita on Mäntyjärvellä, Pyytöjärvellä, Koivaksella, Suuri-Kuikalla ja Pieni-Kuikalla.

2. TAVOITTEET JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Luontoselvityksen tavoitteena oli selvittää järvien kaavoittaviin ranta-alueisiin liittyviä luontoarvoja ja arvioida kartoituksen perusteella, miten alueet tulisi ottaa huomioon kaavoituksessa. Tavoitteena oli antaa suosituksia ranta-alueiden tulevalle maankäytölle. Käytännössä ranta-alueet inventoitiin maastossa, laadittiin arvio niihin liittyvistä luontoarvoista, ja luokiteltiin ranta-alueet ja annettiin suositukset kaavamerkinnöistä. Ensimmäiset luontoselvitykset silloiselle kaava-alueelle laadittiin jo vuonna 2011. Sittemmin ranta-asemakaava-alue on supistunut alaltaan huomattavasti alkuperäisestä. Tässä luontoselvityksessä esitetään pienentyneen ranta-asemakaavaan liittyvät luontoarvot. Luontoselvityksiä täydennettiin maastokäynnillä kesällä 2025.

Luontoselvityksen maastotyöskentelyssä kiinnitettiin huomiota erityisesti kasvillisuustyyppeihin, kasvilajistoon sekä geomorfologiaan ja maisemaan sekä linnustoon. Apuna maastossa käytettiin tavanomaisia kasvitunnistuskirjoja, sanelukonetta ja karttaa sekä kiikaria ja kaukoputkea. Aikaa maastossa käytettiin yhteensä 35 h (2011) ja 20 h (2025). Alkuperäistä raporttia (2011) on muokattu mm. Kontulan ja Raunio (2018) ja Mäkelä & Salo (2021) mukaan lisäämällä luontotyyppien luokittelun nimistöä. Varsinaisia uusia kattavia inventointeja ei kuitenkaan toteutettu kuin tulevaan rantarakentamisen osoitetuilla kortteleilla. Lisäksi kerättiin järvikohtaista tietoa alueen

pesimälinnustosta. Järvikohtaisten kasvillisuus ja linnustoinventointien lisäksi kuvataan järvien geomorfologia ja maisemaa.

Tavoitteena oli ensisijaisesti kartoittaa mahdollisten LSL, ML ja VL mukaisten ns. laki- ja ETE-kohteiden esiintyminen suunnittelualueilla. Lisäksi pyrittiin kartoittamaan ja rajaamaan kartalle sellaiset muut luontotyypit, jotka inventoijan käsityksen mukaan tulisi pyrkiä huomioimaan kaavoituksessa ja rakentamisen sijoittelussa sekä direktiivi- ja uhanalaislajiston mahdollinen esiintyminen. Tällöin huomiota kiinnitettiin lakikohteiden ohella myös METSO- ja Meriluoto & Soinisen (1998) mainitsemiin metsäluonnon luontotyyppeihin (ETE-kohteet). Selvitystyötä varten käytiin lävitse alueen ympäristöä ja lajistoa käsittelevä aineisto. Inventoinnin perusteella laadittiin liitekartat, jotka perustuvat pääosin maastossa havaittuihin metsätyyppeihin ja kasvilajistoon. Rajauksia tarkennettiin vuoden 2011 alkukesällä otettujen viistokuvien ja ilmakuvien avulla.

Metsätyyppiluokitusta tarkennettiin yksityiskohtaisimmilla kasvilajitiedoilla, mikäli oli tarpeen esim. tarkemman rajauksen ja esimerkiksi alueen tai rakentamisen ulkopuolelle jättämisen perustelemiseksi. On kuitenkin huomattava, että tekstissä esitetyt lajistotiedot kattavat usein melko suuren alueen ja lajien runsaussuhteiden vaihtelu pienelläkin alueella voi olla suurta. Lajistotiedot tukevat kuitenkin metsätyyppiluokitusta antamalla yksityiskohtaisempaa tietoa alueen kasvillisuudesta ja ekologiasta. Runsaussuhdetiedot ovat luonnollisesti tekijän arvioita ja ne vaihtelevat, kuten todettua, mm. topografian ja maalajinkin mukaan voimakkaasti pienellä alueella. Vesikasvien, heinien ja sarojen kohdalla saattaa esiintyä puutteita. Maastossa ei systemaattisesti havainnoitu nilviäis-, hyönteis-, sieni- tai jäkälälajistoa. Elolliseen luontoon liittyvää tietoa on täydennetty mm. maankamaraa ja maisemaa koskevilla inventointitiedoilla. Myös näiden elementtien mahdolliseen arvoon on otettu kantaa.

Kasvilajien yleisyyttä arvioitiin eräillä alueilla seuraavasti kuusiportaisella asteikolla, jossa:

1 = yksittäinen havainto kasvilajista
2 = kasvia kasvaa niukasti siellä täällä
3 = kasvia niukasti jokseenkin koko näytealalla
4 = kasvia on runsaasti koko alalla, mutta ei laajaa, yhtenäistä kasvustoa (peittävyys 10–50 %)
5 = kasvilaji esiintyy massalajina (peittävyys 50–75 %)
6 = kasvilaji esiintyy erittäin runsaana massalajina (peittävyys yli 75 %)

Luontoselvityksen ovat laatineet FL Jari Hietaranta ja metsäteknikko Ari Parviainen. Luontokartoituksen täydennyksen vuonna 2025 laati FT Arto Huhta.

Luontoselvitys toteutettiin heti kesäkuun alussa 2011. Muusta luonnonympäristöstä erottuvat alueet esim. rehevyyden ja puuston rakenteen ja ikärakenteen ja lehtipuuston määrän perusteella. Uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi luokitelluista lajeista on ilmaistu tekstissä myös vuoden 2000 uhanalaistarkastelun mukainen luokitus:

- CR = äärimmäisen uhanalaiset
- EN= erittäin uhanalaiset
- VU= vaarantuneet
- NT= silmälläpidettävät
- LC=elinvoimainen

Linnustoselvitys perustuu 3.–11.6. 2011 neljän maastoaamun havaintoihin. Kasvillisuuden osalta kartoitus toteutettiin 3.–5.6. 2011. Vuonna 2025 tehtiin täydentäviä selvityksiä, jotka kohdistuivat pääosin suunnitelluille korttelialueille.

Luontotyyppien uhanalaisuuden täydennyskartoitus toteutettiin 26.6–27.6. 2025. Luontokartoitusta oli tarpeen täydentää, koska alkuperäisen kartoituksen (2011) jälkeen Suomen luontotyyppien uhanalaisuus on luokiteltu uudelleen vuonna 2018 (Kontula & Raunio 2018). Vuoden 2011 kartoituksen tuloksiin on lisätty luontotyyppitietoja ja arvio ko. luontotyypin arvoluokka Mäkelä ja Salon (2023) mukaan. Myös linnustokartoituksen uudet tiedot on lisätty raporttiin, vaikka ajankohta, 26.6.-27.6.2025, oli kartoitukselle hieman myöhäinen linnustonkartoitusten suositusajankohtaan nähden.

Valtakunnallisessa Bird Life Finlandin ylläpitämän tiira-havaintojärjestelmässä (https://www.tiira.fi) ei alueelta ole merkittäviä havaintoja eikä muitakaan vanhoja linnustotietoja liene julkaistu missään, eikä alueella lintuharrastajat ole mainittavissa määrin ole alueella retkeilleet. Selvitysalueen järvien ja lampien ranta-alueet kuljettiin kokonaisuudessaan jalkaisin reviirejä maastokartalle muistiin merkaten. Joillakin pienimmistä lammista havainnoitiin vain yhdestä pisteestä, josta kyettiin hallitsemaan koko lampi mukaan lukien vastarannan laulavat linnut.

Sää molempien vuosien maastokäyntipäivien aamuina oli melko lämmin ja vähätuulinen / tyyni eli havainnointiolosuhteet olivat erittäin hyvät varsinkin aamujen varhaisimpina tunteina. Kaikkia alueen lajeja ei varmasti ole maastokäynneillä pystytty havaitsemaan. Kaavoitettavasta alueesta on saatu kuitenkin varsin hyvä yleiskuva viiden aamun havainnoinnilla. Lajien kohdalla on myös ilmaistu, onko laji direktiivilaji (**DIR**), Suomen uhanalaisuusluokituksen laji (**UHEX**) tai erityisvastuulaji (**EVA**).

3. LUONTOSELVITYKSET

3.1 Suuri-Kuikka ja Pieni-Kuikka

Kasvillisuus

Pyöreiseltä laskeva puro on metsälain mukainen kohde. Metsälain mukainen kohde on myös Petronpuron varsi. (*ks*. kuva 2). Molemmin puolin puroa on mustikkatyypin tuoretta kuusikangasta Vuoden 2025 maastotöiden jälkeen luontotyyppi luokiteltiin tyyppiin nuoret tuoreet havupuukankaat M2.02.01. Kuuset ovat tasaikäisiä ja maapuita tai pystypökkelöitä ei esiinny. – Puronvarsi ei mainittavasti eroa rehevyydeltään kuitenkaan muusta ympäröivästä metsäluonnosta (*ks*. kuva 3).

Suuri-Kuikan länsiosassa ranta-alueiden kasvillisuus on tavanomaista kuivahkoa mäntykangasta. Suuri - Kuikan pohjoisrannalla on vanha maa-aineksen ottoalue. Materiaali on tasalaatuista hiekkaa. Kasvillisuus ottoalueen ympäristössä on tavanomaista mäntyvaltaista kuivahkoa kangasta.

Vuonna 2025 luontotyypiksi varmistettiin nuoret kuivahkot kankaat M2.03.01. Puusto on tasaikäistä noin 30–40-vuotiasta istutuspuustoa. Maapuita tai pystykeloja ei esiinny. Myös lehtipuuston osuus on vähäinen. Suuri - Kuikan rantoja kiertää kapea 2–5 m leveä luhtainen reunus. (*ks.* kuva 4).

Suuri-Kuikan ranta-alueille tyypillistä kasvillisuutta
Calluna vulgaris, kanerva 2–3
Linnea borealis, vanamo 1
Vaccinum myrtillus, mustikka 1–3
Equisetum sylvaticum, metsäkorte 1
Vaccinium vitis-idaea, puolukka 2–3
Melampyrum pratense kangasmaitikka 2
Poa pratensis, niittynurmikka 1–2
Agrostis capillaris, nurmirölli 1–2

Solidago virgaurea, kultapiisku 1
Deschampsia flexuosa, metsälauha 3
Empetrum nigrum, variksenmarja 3
Trientalis europpaea, metsätähti 1
Calamagrostis arundinace, metsäkastikka 1
Ledum palustre, suopursu 1
Luzula pilosa, kevätiippo 1

Linnusto

Vesi- ja lokkilintuja lammella ei tavattu. Suojelullisesti merkittäviä lajeja tavattiin neljä: teeri (**DIR**, **NT**, **EVA**), rantasipi (**EVA**), keltavästäräkki (**DIR**) ja leppälintu (**EVA**). Teeren ja rantasipin lisäksi muita tavattuja ei-varpuslintuja olivat metsäviklo ja käki. Tavatut varpuslintulajit keltavästäräkin ja leppälinnun lisäksi olivat metsäkirvinen, punarinta, harmaasieppo, pajulintu, peippo, järripeippo sekä vihervarpunen.

Vuoden 2025 täydennyskartoituksessa havaittiin lajeina rantasipi (**EVA**), leppälintu (**EVA)**, metsäkirvinen, punarinta, pajulintu ja peippo.

Kuva 2. Petronpuron varsialuetta. Uomaa on pidettävä melko luonnontilaisena (ML-kohde/ETE-kohde).

Maisema ja geomorfologia

Suuri - Kuikan maisemakuva on kaunis: ranta-alueilla on komeita harjukumpareita ja ratoja kiertävä luhtareunus näkyy maisemakuvassa kauniisti (*ks*. kuva 4). Järvi on hyvin luonnontilaisen kaltainen, vaikka pohjoisrannalla on maa-aineksen ottoalue aivan rannan tuntumassa.

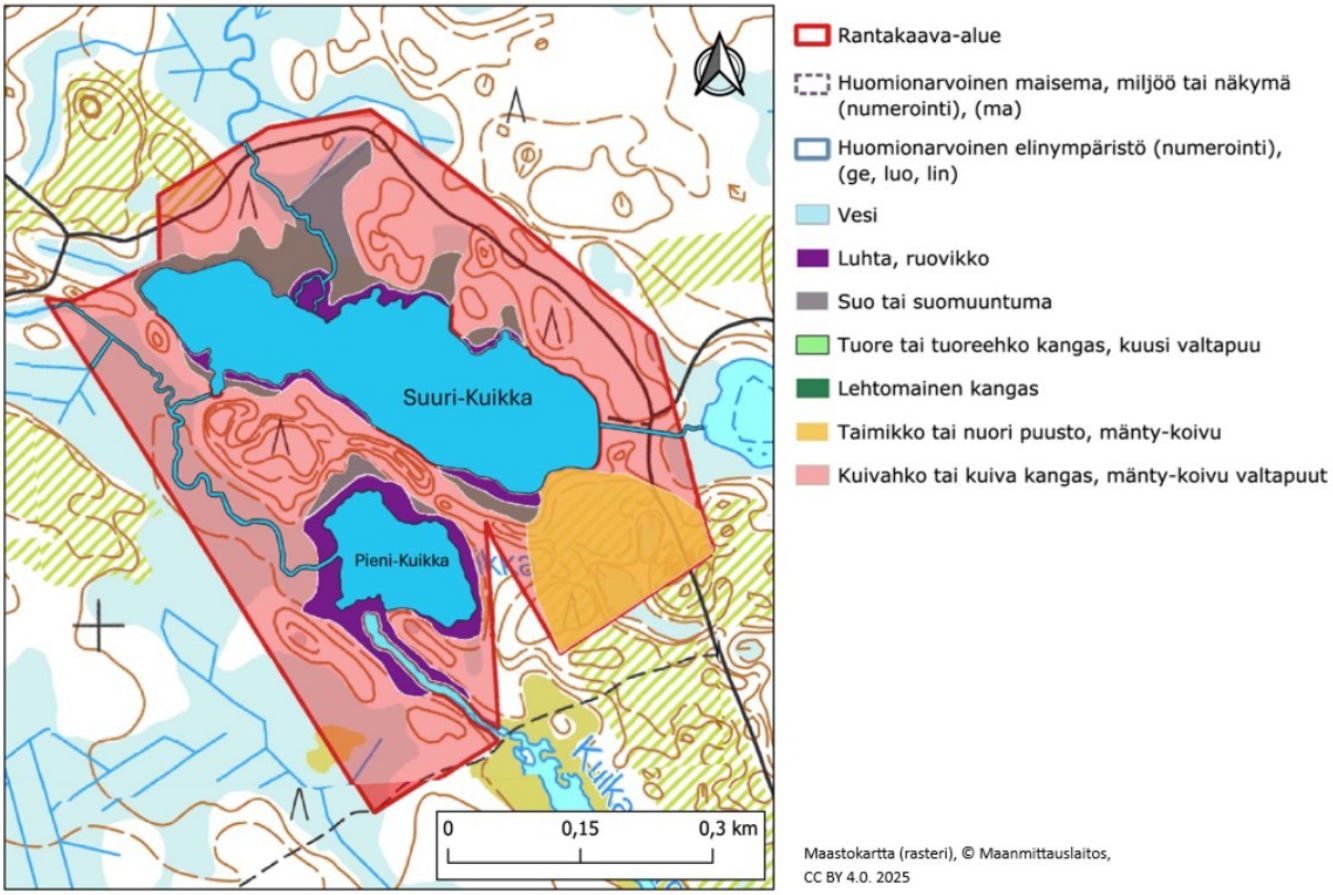
Kuva 3. Pyöreiseltä laskeva nimetön uoma, joka on luonnontilaisen kaltainen (ML:n mukainen kohde).

Kuva 4. Suuri-Kuikan ranta-alueella on kauniita hiekkakumpareita. Metsäkasvillisuus on tavanomaista mäntykangasta, ei uhanalaisuusluokituksen mukaista. Rantoja kiertää vaihtelevan levyinen luhtareunus (ML-kohde). Luontoselvityksen perusteella suosituksena Suuri-Kuikan pohjoisranta ja Pyöreisen purouoma tulisi jättää rantarakentamisen ulkopuolelle.

Suositukset

Rakentamista ei tulisi osoittaa Suuri – Kuikalle eikä myöskään sen eteläpuolelle sijaitsevalle pienikokoiselle Pieni-Kuikalle. Jälkimmäinen lienee vesilain mukainen kohde (VL: enintään 1 ha suuruiset luonnontilaiset lammet ja järvet). Suuri - Kuikkaan laskee uoma Pyöreiseltä ja Petronpuro Petronjärveltä. Ainakin ensin mainittua voitaneen pitää luonnontilaisena (ML-kohde). Molemmat järvet ovat myös maisemallisesti edustavia. Suuri - Kuikka on myös geomorfologisesti melko monimuotoinen järvi edustavine rantadyynikumpareineen.

Karttakuva 5. Suuri-Kuikan ja Pieni-Kuikan luontotyypit ja huomionarvoiset luontotyypit. Pieni-Kuikka on vesilain (VL) mukainen kohde. Suuri - Kuikkaan laskevat luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset uomat. Pyöreiseltä ja Petronjärveltä (*ks*. kuvat 2 ja 3). Suuri-Kuikan ranta-alueilla on kauniita dyynimuodostelmia (*ks*. kuva 4) ja luhtaisia rantoja. Molemmat järvet ja mainitut purouomat tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle. Molemmat järvet ovat myös maisemallisesti kauniita. Kohteita ei ole numeroitu.

3.2 Mäntyjärvi

Kasvillisuus

Yleispiirteenä voidaan Mäntyjärvestä todeta, että Tornator Oyj:n omistamilla ranta-alueilla on metsäkasvillisuus ranta-alueiden läheisyydessä verraten nuorta, tasaikäistä lähes monotonista mäntyvaltaista kangasta (*ks*. kuvat 6 ja 7). Puuston ikähaarukka on 30–50 vuotta (nuori puusto) ja paikoin huomattavasti nuorempaakin taimivaiheen puustoa. Metsätyyppi on lähinnä kanerva- ja jäkälätyyppiä.

Vuoden 2025 kartoituksessa alueen luontotyypiksi varmistettiin nuori kuiva kangas (M2.04.01).

Kuva 6. Sulkupuron aluetta. Uoman reunoja reunustaa luhtareunus (ML-kohde). Maisema on hyvin kaunis**.**

Kuvat 7ab. Tyypillistä Mäntyjärven nuorehkoa mäntyvaltaista kangasta. Länsirannan Nevalanniemen hiekkaista rantaa. Kyse ei ole LSL mukaisesta luontotyypistä**,** mutta niemen sisäosat ovat geomorfologisesti *kame*-maastoa.

Järven ranta-alueiden inventointi aloitettiin länsirannan pohjoisosasta ja sen jälkeen siirryttiin länsirantaa etelään. Sulkulammelta laskevan Sulkupuron (kuva 6) pohjoispuolella on kasvillisuus kanervapuolukkatyypin kangasmetsää (*ks*. kuvat edellä). Puusto on puhdasta kuivahkoa männikköä. Lehtipuustoa on hyvin niukalti. Maapuita tai pystykeloja ei myöskään esiinny. Rannan tuntumassa on muinainen rantavalli, jonka alapuolella kenttäkerroksen kasvillisuus on lähinnä isovarpuista rämettä; juolukka, kanerva, suopursu, mustikka, vaivaiskoivu ja lakka. Lammassaaresta itään puusto on nuorta mäntyvaltaista kangasta tai paikoin jopa taimivaiheen männikköä. Puusto ja metsäkasvillisuus säilyvät samanlaisena aina Jokilammen uomalle asti. Ranta muodostuu kapeasta hiekkarannasta aina Mäntyjärven pohjoisosaan, jossa se laajenee leveydeltään LSL:n mukaiseksi luonnontilaiseksi hiekkarannaksi (luokka 1; lainsäädännöllä turvatut ja turvattavat kohteet).

Mäntyjärven länsirannan lajistoa:
Empetrum nigrum, variksenmarja 1–3
Melampyrum pratense kangasmaitikka 2
Vaccinum myrtillus, mustikka 1–2
Vaccinium vitis-ideaea, puolukka 3–4
Calluna vulgaris, kanerva 2–3
Oxalis acetosella, käenkaali 1
Pteridium aquilinum sananjalka 1
Dryopteris carthusiana metsäalvejuuri 1

Luzula pilosa, kevätpiippo 1
Maianthemum bifolium oravanmarja 1
Gymnocarpium dryopteris metsäimarre 2
Potentilla erecta rätvänä 1
Solidago virgaurea kultapiisku 1–2
Trientalis europaea metsätähti 1
Linnaea borealis vanamo 1–2

Sulkupuron eteläpuolella metsäkasvillisuus on edellä kuvatun kaltaista; hieman kosteampana kuitenkin (moreenipohjaista) ja kenttäkerroksen lajistossa on isovarpuja ja mm. ruohokanukkaa. Kun noustaan Mäntyjärveä ja Sammallampea yhdistävälle harju-kame alueelle, muuntuu kenttäkerros puolukkakanervatyyppiseksi kankaaksi. Mäntyjärven puolella rantaa on olemassa oleva veneenlaskupaikka. Mäntyjärven puoleinen ranta-alueella kasvillisuus on tasaikäistä mäntyvaltaista kangasta. Kenttäkerroksessa on mustikkaa ja puolukkaa. Aivan rannan tuntumassa on hieman koivua ja harmaaleppää. Etelämpänä kuusi ilmaantuu männyn rinnalle. Koivua ja pihlajaa on edelleen jonkin verran sekapuuna. Maapuita tai pystypökkelöitä ei esiinny (*ks*. kuva 8).

Kuva 8. Mäntyjärven länsirantaa Sammallammen läheisyydessä. Puusto on tavanomaista tasaikäistä mäntyvaltaista kangasta, ei uhanalaiseksi luokiteltavaa luontotyyppiä**.**

Pitkittäisharjun eteläpuolen tyyppilajistoa:
Vaccinum myrtillus, mustikka 4
Empetrum nigrum, variksenmarja 3
Ledum palustre, suopursu 1
Calluna vulgaris, kanerva, 1
Trientalis europpaea, metsätähti 1
Calamagrostis arundinace, metsäkastikka 1
Equisetum sylvaticum, metsäkorte 1
Vaccinium vitis-idaea, puolukka 1–2
Melampyrum pratense kangasmaitikka 2
Linnea borealis, vanamo 1

Agrostis capillaris, nurmirölli 1–2
Poa pratensis, niittynurmikka 1–2
Solidago virgaurea, kultapiisku 1
Deschampsia flexuosa , metsälauha 3

Kun edelleen kuljetaan Mäntyjärven länsirantaa etelään, ilmaantuu lähelle rantaa pieni maaperän painanne – jossa on runsaasti maapuita ja hieman runsaammin sekapuustoa (*ks*. kuva 9). Puusto on iältään myös hieman vanhempaa kuin Mäntyjärven ranta-alueilla yleensä. Vyöhyke jatkuu kapeana aina Saunaniemen tyvelle asti, jossa kapeana suikaleena rannasta poispäin on vanhempaa sekapuustoa ja eri-ikäistä ja hieman korpimaisuutta. Tyvellä on myös kapeaa hiekkarantaa (*ks*. kuvat 10 ja 11). Luontotyyppi on nuori tuore kangas (M2.02.01.). Edellä mainittu hiekkaranta ei ole Kontula & Rainion (2018) mukainen uhanalainen luontotyyppi.

Kun edelleen kuljetaan kohti etelää ja alueelle, jossa runkotie kulkee lähellä Mäntyjärven rantaa, on metsäkasvillisuus samanlaista edellä kuvatun kaltaista kuivahkoa mäntykangasta. Puusto on tasaikäistä ja talousmetsäkäytössä olevaa. Maapuita tai pystypökkelöitä esiintyy hyvin niukalti tai ei lainkaan. Myös lehtipuuston osuus puustosta on vähäinen: vain paikoitelleen rannan tuntumassa on yksitäisiä nuoria lehtipuita; koivua ja harmaaleppää. Kookasta lehtipuustoa ei ole lainkaan.

Kuva 9. Mäntyjärven länsirannan keskivaiheilta otettu kuva, jossa lähes ainoana kohteena puusto on vaihtelevan ikäistä sekapuustoa ja maapuita on siellä tällä, osaksi majavan kaatamina. Luontotyyppi on nuori tuore kangas M2.02.01 eikä se ole uhanalainen luontotyyppi.

Inventointi jatkui sen jälkeen Kasarmi – Valkeaa ja Mäntyjärveä yhdistävältä keinotekoiselta vesiuomalta itää kohti. Uoman itäpuolella ranta-alueen läheisyyden kasvillisuus on mäntyvaltaista kangasta ja maapuita ja pystypökkelöitä ei esiinny ja mäntykangas muuttuu järven itärannalla hakkuualueeksi. Topografia muuttuu moreeni maaperästä kuoppaharjanne maastoksi, ja kuopat ovat säännönmukaisesti soistuvia ja ruohoisia. Harjanteiden puusto on edelleen mäntyvaltaista talousmetsää. Luontotyyppi ei ole uhanalaisuusluokituksen mukainen luontotyyppi (*ks*. kuvat 12ab).

harjanteiden kasvilajistoa
Vaccinium vitis-idaea, puolukka 1

Empetrum nigrum, variksenmarja 3
Calluna vulgaris, kanerva, 1
Vaccinum myrtillus, mustikka 3
Dryopteris carthusiana, metsäalvejuuri 2
Cornus suecica, ruohokanukka 1
Trientalis europaea, metsätähti 1
Luzula pilosa, kevätpiippo 1
Maianthemum bifolium, oravanmarja 1
Melampyrum pratense kangasmaitikka 2
Calamagrostis arundinace, metsäkastikka 1
Epilobium angustifolium, maitohorsma 1

Kuvat 10ab. Mäntyjärven länsirantaa Iso – Valkean kohdilla. Mäntyjärvellä on paikka paikoin nähtävissä pieniä hiekkataskuja. Hiekkataskut eivät ole LSL mukainen luontotyyppi. Pohjoisrannalla on laaja lähes 500 m pitkä hiekkaranta, mikä puolestaan on LSL:n mukainen kohde. Vasemmanpuoleinen kuva hieman etelämpää, jossa puusto on verraten nuorta (< 44 v) mäntyvaltaista kangasta.

Linnusto

Mäntyjärvi on alueen suurin järvi, jonka itärannasta kaksi kolmasosaa on kaava-alueen ulkopuolella. Tällä ulkopuolelle jäävällä osuudella on jonkin verran mökkejä muun järven ollessa rakentamaton. Rantametsät ovat koko alueen tavoin mäntyvaltaisia ja puhdasta männikköä. Rannat ovat karuja ja vesilintuja, kuikkalintuja lukuun ottamatta, ei tavattu lainkaan.

Kuikkia (**DIR**) oleili järven eteläosassa pariskunta ja pohjoisosassa kolmen kalastelijan ryhmä. Oletettavasti järvellä pesii 1–2 paria kuikkia (*ks*. kuva 13). Yksinäinen kaakkuri (**DIR**, **NT**) kävi pohjoisosassa kalastamassa, mutta laji tuskin pesii Mäntyjärvellä. Lokkilinnuista kalalokki on ainoa järvellä esiintyvä, 2–3 paria kuuluu pesimälintuihin ja kahlaajista ainoa on rantasipi, jota pesii niin ikään 2–3 paria. Muita ei-varpuslintuja edustaa teeri (**DIR**, **NT**, **EVA**), joita havaittiin lähinnä länsirannalla useassa paikassa.
Varpuslinnusto on lajistoltaan ja tiheydeltään alueelle varsin tavanomaista eli niukahkoa. Lajistoon lukeutuvat ainakin metsäkirvinen, punarinta, leppälintu (**EVA**), kulorastas, sirittäjä, pajulintu, harmaasieppo, hömö- (**EN**), töyhtö (**VU**) - ja talitiainen, peippo, vihervarpunen sekä punatulkku. Vuoden 2025 täydennyskartoituksessa havaittiin rantametsässä metsäkirvinen, pajulintu, peippo, västäräkki (**NT**) ja järvellä kuikka (**DIR**, **EVA**) ja rantasipi.

Maisema ja geomorfologia

Geomorfologia ja maaperä on järven länsi- ja pohjoisosissa melko tasaista glasifluviaalisesta aineksesta muodostunutta. Siellä täällä on pieniä harjanteita ja niiden välissä olevia painanteita (*kame*-maasto). Lammassaaren pohjoispuolella on selvä vanha deltapinta, jonka järven (itäinen) puolen reuna on melko jyrkkä. Deltan pinta on noin +173 mpy ja se lienee muinaisen järven ylätaso. Myös vanha rantavalli ansaitsee tulla mainituksi. Luoteisrannalla on myös muutama suppakuoppa.

Huomionarvoinen geomorfologisessa mielessä on pohjoisrannan pitkä, yli 500 m pitkä hiekkarantajakso.

Hiekkarantajakso on tulkittu kesän 2025 selvitysten perusteella luonnonsuojelulain (LSL) ja Raunio & Kontulan (2018) mukaiseksi uhanalaiseksi luontotyypiksi (*ks* karttakuva 31). Ranta-alue on kaavaehdotuksessa jätetty rakentamisen ulkopuolelle. Heinäveden yhteys Mäntyjärveen on kerrostanut ja kuluttamat pohjoisrannan hiekkaranta-aluetta. Rannan läheisyydessä on myös todennäköisesti glasifluviaalista alkuperää olevia matalia kumpareita. Itärannan harjannekuoppa – topografia ansaitsee myös maininnan geomorfologisessa mielessä.

Kuva 11. Mäntyjärven itärannan Valkealampi (ei suunnittelualuetta) on kapean hiekkakannaksen erottama Mäntyjärvestä. Puusto Mäntyjärven puoleisella rannalla on laajalti tasaikäistä männikköä tai taimikkoa tai hakkuualuetta. Kyseessä ei ole uhanalainen luontotyyppi.

Kuvat 12b. Mäntyjärven itärannan eteläosan ranta-aluetta luonnehtii laaja hakkuualue, jonka pohjoispuolella on harvennus hakattua männikköä. Tekstissä mainitun Valkealammin ympäristössä on maisemallisesti ja geomorfologisesti kaunista ”harjannekuoppa” maastoa. Kuvassa vasemmalla hakkuiden myötä hyvin näkyviä samantyyppisiä harjanteita ja niiden

välisiä sulavesiuomia. Materiaali ei kuitenkaan ole niin selvästi lajittunutta kuin lähempänä rantaa (oikea kuva) vaan pikemminkin moreenia.

Maisemallisesti Mäntyjärveltä voidaan erottaa seuraavat kokonaisuudet ja näkymäsuunnat; eteläosan pienet saaret ja luodot (*ks*. kuva 14) sekä keskisen länsiosan Lammassaari ympäröivine vesialueineen muodostaa maisemallisesti kauniin kokonaisuuden.

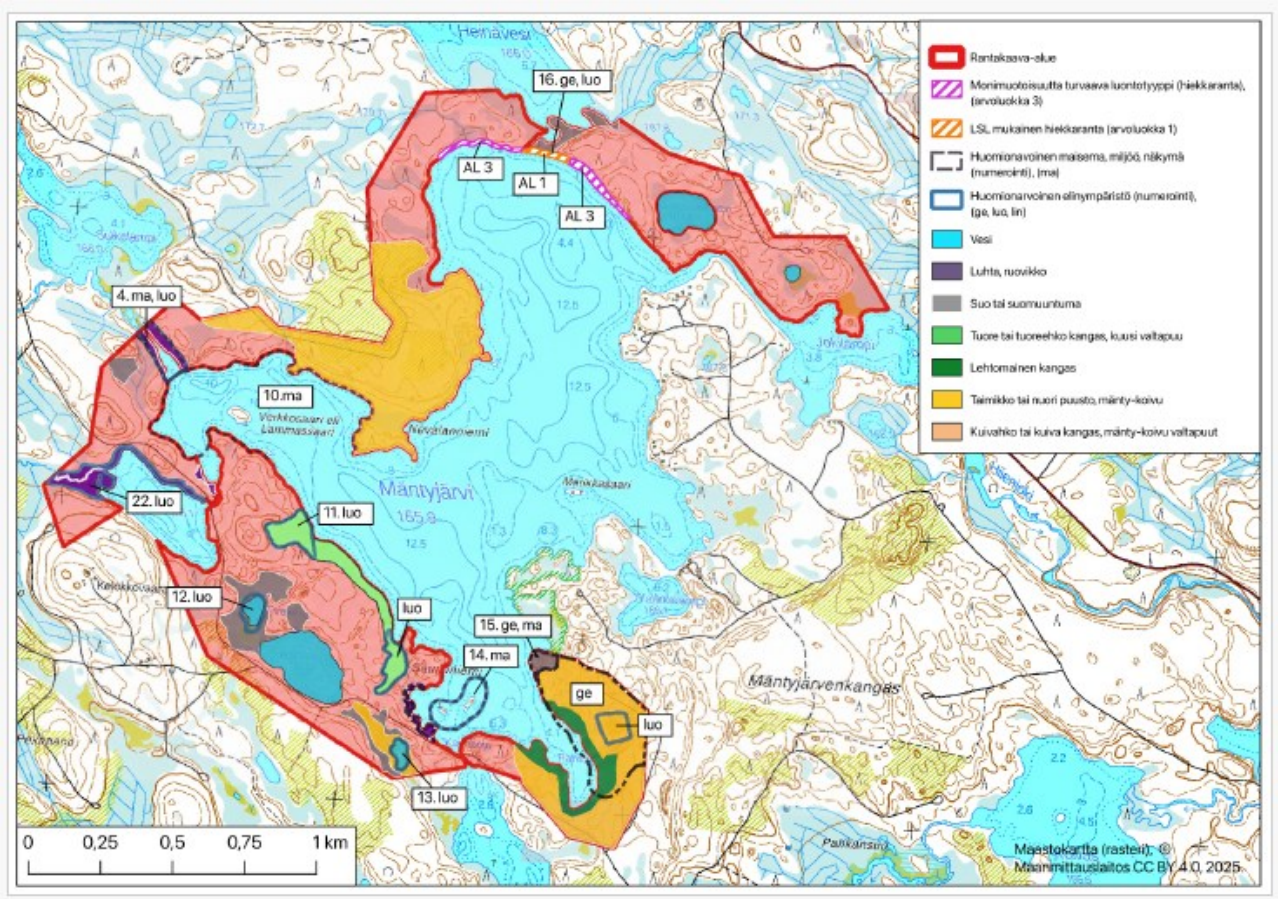
Kuva 13. Kolmesta kalastelevasta kuikasta kaksi Mäntyjärven pohjoispäässä. Kuikka on direktiivilaji.

Kuva 14. Mäntyjärven eteläosan maisemallisesti kauniita pieniä saaria ja luotoja. Rannat ovat luhtarantaa. (ML-kohde). Pienet saaret ja luodot suositellaan jätettäväksi rantarakentamisen ulkopuolelle.

Suositukset
Pienet lammet (3 kpl) Mäntyjärven ympäristössä ovat vesilain mukaisia kohteita. Mäntyjärven pienet saaret (kuva 14) ovat maisemallisesti edustavia ja tulisi myös jättää rakentamisen ulkopuolelle. Myös Sammallampi ja Iso-Valkea ja Pieni-Valkea tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Vuoden 2025 täydennyksen perusteella Mäntyjärven pohjoisrannan laaja pitkä (500 m) hiekkaranta on luonnonsuojelulain mukainen luonnontilainen hiekkaranta ja arvokas Kontula ja Raunion (2018) mukainen luontotyyppi, ja se tulisi rauhoittaa rantarakentamiselta. Alueelle ei ole suunniteltu rakentamista uuden ranta-asemakaavan luonnoksen mukaan. Kasvillisuudeltaan yleisestä poikkeavia alueita ovat myös Sulkupuro, Sammallammen uoma sekä länsirannan keskiosan hieman rehevämmän kasvillisuuden alue (kuvat 9 ja 11).

Karttakuva 15. Mäntyjärven, Pikku-Valkean, Iso-Valkean ja Sammallammen luontotyypit ja huomionarvoiset alueet. Huomionarvoisin kohde on Mäntyjärven pohjoisrannan pitkähkö LSL:n mukainen hiekkaranta (nro 16). Kasvillisuudeltaan yleisestä poikkeavia alueita ovat myös Sulkupuro, Sammallammen uoma sekä länsirannan keskiosan hieman rehevämmän kasvillisuuden alue (*ks*. kuvat 9 ja 11). Pienet lammet (3 kpl) Mäntyjärven ympäristössä ovat vesilain mukaisia kohteita. Mäntyjärven pienet saaret (kuva 14) ovat maisemallisesti edustavia ja tulisi myös jättää rakentamisen ulkopuolelle. Myös Sammallampi ja Iso-Valkea ja Pieni-Valkea tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Sammallampi

Kasvillisuus
Sammallammen pohjoispään kasvillisuus on mäntyvaltaista sekakangasta, jossa lisäksi esiintyy vähäisessä määrin kuusta. Maapuita tai pystypökkelöitä ei ole (*ks*. kuva 16). Siirryttäessä lammen länsipuolelle, muuntuu kasvillisuus rämemäiseksi tai muuntumaksi. Kuusi vähenee ja mänty yksin muodostaa puukerroksen. Kasvillisuus jatkuu samanlaisena aina suunnittelualueen rajalle

(lounaisranta). Inventointia jatkettiin sen jälkeen Mäntyjärven ja Sammaljärven välissä olevalta harjuselänteeltä. Harjun kasvillisuus on muuntunut jonkin verran sen keskellä kulkevan tien takia. Tien molemmin puolin metsäkasvillisuus on lähes puhdasta männikköä. Luhtareunus kiertää Sammallampea kauttaaltaan. Lammen eteläranta on edellä kuvatun kaltaista mäntykangasta (*ks*. kuvat 16 ja 17).

Vuoden 2025 uusintainventoinnin perusteella luontotyyppi on laajasti nuorta (<44 v) tuoretta havupuukangasta (M2.02.01), mutta voimakkaan ihmistoiminnan vaikutuksen takia, sitä ei voi pitää uhanalaisena luontotyyppinä.

Linnusto

Sammallampi on Mäntyjärven länsipuolella sijaitseva lampi, jonka luoteispäässä on pieni avosuo. Luoteispäähän laskevassa Hamarapurossa on majavalla pato. Lammen eteläpuolella on jyrkähkö rinne, jonka metsä on varsin nuorta. Suojelullisesti merkittäviä lammella todennäköisesti pesiviä lajeja ovat tavi (**EVA**) ja kuikka (**DIR**). Myös sinisorsa kuulunee pesimälintuihin ja kahlaajista ainakin metsäviklo.

Sammallammen rantavyöhykkeen varpuslinnut edustavat tavanomaista lajistoa: metsäkirvinen, punarinta, tiltaltti, pajulintu, harmaa- ja kirjosieppo, peippo sekä vihervarpunen. Vuoden 2025 kartoituksessa havaittiin ranta-alueella tavi (**EVA**), korppi, tiltaltti, pajulintu, peippo, harmaasieppo ja vihervarpunen.

Kuva 16 Sammallampi etelästä nähtynä. Rannat ovat osin luhtaiset. Järven vesilinnustosta mainittakoon tavi (**EVA**) ja kuikka (**DIR**). Metsäkasvillisuus lammen ympäristössä on tavanomaista nuorehkoa kuivahkoa mäntykangasta. Luhtarannat ovat metsälain (ML) mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (ETE). Järvi tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Kuva 17. Sammallampi pohjoisesta etelään pitkin koillisrantaa. Rantaa reunustaa 4–10 m leveä luhtareunus, Luhtarannat ovat ML mukainen kohde (ETE-kohde).

Maisema ja geomorfologia

Sammallammen topografiaa hallitsee lammen lounaispuolella sijaitseva Kelokkovaara. Relatiiviset korkeuserot yltävät lähes 40 metriin. Vaaran rinnealueet eivät kuitenkaan sisälly suunnittelualueeseen. Muualla korkeuserot ovat maltillisemmat; ne ovat enimmillään noin 20 m. Relatiivisilta korkeuseroiltaan alue voidaan katsoa loivaksi mäkimaaksi. Järven luoteispäässä on kaksi lyhyttä pitkittäistä harjannetta (+15 m järven pinnasta). Samaa suuruusluokkaa ovat kumpareet lammen ja Mäntyjärven välissä. Järven maisemakuva on erämaamainen huolimatta koillisrantaa viistävästä tiestä. Rannat ovat kauttaaltaan luhtaiset.

Suositukset

Lammelta inventoitiin kaksi suojeluluokituksen lajia. Lampi tulisi pyrkiä jättämään rakentamisen ulkopuolella erämaamaisuutensa ja myös linnustonsa puolesta.

3.4 Iso-Valkea, Pieni-Valkea ja pieni lampi

Kasvillisuus

Kasvillisuus on Iso-Valkean läheisyydessä pääosin nuorehkoa mäntyvaltaista kangasta – hieman sekapuustoisempaa aivan rannan läheisyydessä. Rannat ovat erityisesti pohjoispäässä soistuneet. Pieni-Valkea on tyypillinen suorantainen erämaalampi (*ks*. kuva 19). Eteläpuolella sijaitsevan nimettömän lammen (*ks*. kuva 18) kasvillisuus on mäntyvaltaista, mutta kenttäkerroksessa esiintyy paikoin hieman isovarpuista rämettä.

Vuoden 2025 maastotarkastuksen perusteella luontotyypit alueella ovat nuori tuore kangas (M2.02.01) ja isovarpuräme (S03.04), joka ei ole uhanalainen luontotyyppi.

Kasvillisuutta nimettömän lammen pohjoispäässä
Trientalis europpaea, metsätähti 1
Calamagrostis arundinace, metsäkastikka 1

Ledum palustre, suopursu 1
Calluna vulgaris, kanerva, 1–2
Linnea borealis, vanamo 1
Vaccinum myrtillus, mustikka 4
Empetrum nigrum, variksenmarja 3
Agrostis capillaris, nurmirölli 1–2
Equisetum sylvaticum, metsäkorte 1
Vaccinium vitis-idaea, puolukka 2
Melampyrum pratense, kangasmaitikka 2
Solidago virgaurea, kultapiisku 1
Deschampsia flexuosa, metsälauha 3
Luzula pilosa, kevätiippo 1

Kuva 18. Pieni erämaamainen nimetön lampi Valkeiden kaakkoispuolella. Rannat ovat soistuvia, isovarpurämeitä, luontotyyppi S03.04. Puusto rannan läheisyydessä tasaikäistä männikköä. Luontotyyppinä isovarpuräme on Etelä-Suomessa vaarantunut (**VU**).

Linnusto

Iso-Valkea on männiköiden keskellä oleva karu pyöreämuotoinen lampi, jonka eteläpuolella aivan lähellä rantaa kulkee tie. Itse lammen linnusto koostui viiden poikasensa kanssa olevasta telkkänaaraasta (**EVA**). Toinen huomionarvoinen laji on leppälintu (**EVA**), jolla oli reviiri lammen itärannalla. Muuten varpuslinnusto on alueelle tyypillistä. Ainakin metsäkirvinen, punarinta, kulorastas, pajulintu, harmaasieppo ja peippo kuuluvat pesiviin lajeihin. Pieni-Valkean itärannalla on toinen leppälintureviiri (**EVA**) ja lammella pesii myös valkoviklo (**EVA**, **NT**).
Vuoden 2025 kartoituksessa havaittiin leppälintu (**EVA**), kulorastas, metsäkirvinen, harmaasieppo, pajulintu ja peippo.

Maisema ja geomorfologia

Iso-Valkean koillisrannan hiekkaiset glasifluviaalisesta aineksesta muodostuneet kumpareet ansaitsevat tulla mainituiksi, mutta muilta osin mitään erityisiä geomorfologisia erityispiirteitä ei esiinny. Relatiiviset korkeuserot jäävät melko vähäisiksi, enimmillään noin 7.5 m. Maasto ei kuitenkaan ole tasaista vaan loivasti kumpuilevaa.

Kuva 19. Pieni -Valkea kaakosta nähtynä. Kuvan taustalla takana on Iso-Valkea. Luontotyyppi ei ole ranta-alueilla uhanalainen, mutta molemmat lammet ovat erämaamaisia ja tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Suositukset

Rakentamista tuli välttää Iso - Valkealla ja sen pohjoispuolisella sijaitsevalla Pieni – Valkealla ja näiden eteläpuolisella nimettömällä lammella. Jälkimmäinen lienee myös vesilain mukainen luontotyyppi. Kaikki lammet ovat erämaamaisia ja rakentamattomia. Niillä on myös EVA-lajistoa. Mikäli lammilla rakentaminen tulee välttämättömäksi, tulisi rakentaminen sijoittaa Iso - Valkean koillis- tai kaakkoisrannalle.

3.5 Koivas

Kasvillisuus

Inventointi aloitettiin Koivaksen länsirannan pohjoisosasta, josta sitten edettiin kohti etelää. Metsäkasvillisuus on nuorta taimivaiheen männikköä. Kanerva vallitsee kenttäkerroksessa. Maapuita tai pystypökkelöitä ei esiinny. Nuori männikkö vallitsee aina Koivaanjoelle asti (*ks*. kuva 20). Vuonna 2025 Luontotyypiksi määriteltiin nuori kuivahko kangas (M2.03.01). Joen partaalla on vähäisessä määrin lehtipuustoa; koivua, harmaaleppää ja haapaa ja pajuja. Joen suuosa on luhtainen ja rehevä.

Joen eteläpuolella on puusto hieman kookkaampaa. Puustossa on männyn ohella myös kuusta ja koivua. Puusto on tasaikäistä ja talousmetsäkäytössä. Joen eteläpuolella ranta on paikoin hieman luhtainen. Kun kuljetaan edelleen kohti etelää, säilyy kasvillisuus edellä kuvatun kaltaisena (*ks*. kuvat 21 ja 22).

Koivaan länsirannan tyyppikasvillisuutta Koivaanjoen eteläpuolelta
Calluna vulgaris kanerva 4
Vaccinum myrtillus mustikka 2
Vaccinium vitis-idae, puolukka 3
Empetrum nigrum variksenmarja 2
Calamagrostis arundinace metsäkastikka 1
Equisetum sylvaticum metsäkorte 2

Solidago virgaurea kultapiisku 1
Deschampsia flexuosa metsälauha 3
Linnea borealis vanamo 1
Melampyrum pratense kangasmaitikka 2
Vaccinium uliginosum juolukka 1 (alaosissa)

Kuva 20. Koivaanjoen molemmin puolin on kasvillisuus mäntyvaltaista kangasta. Pohjoispuolella jokea on nuorta taimikkoa. Jokilaakso on paikoin leveä ja rannoiltaan soistunutta.

Linnusto

Koivaksen kaava-alueen rantametsät Koivaanjoen luusuan pohjoispuolella on hakattu laajasti samoin kuin valtaosa etelärannan metsistä. Vesilintuja ja kahlaajia ei havaittu lainkaan. Lokkilinnuista paikalla pesii todennäköisesti kalatiira (**DIR**, **EVA**). Muita Koivaalla tavattuja suojelullisesti merkittäviä lajeja ovat teeri (**DIR**, **NT**, **EVA**) ja kurki (**DIR**). Kurkipari oleskeli pienessä saaressa järven keskellä. Muita havaittuja ei-varpuslintuja ovat etelärannalla havaitut nuolihaukka ja käki sekä järvellä saalistelleet tervapääskyt. Nuolihaukan mahdollinen pesimäpaikka ei ole tiedossa. Muu lajisto on tavanomaista ja vaatimatonta ja siihen lukeutuvat ainakin metsäkirvinen, harmaasieppo, pajulintu, peippo, järripeippo sekä pajusirkku. Vuoden 2025 kartoituksessa havaittiin pohjansirkku (**DIR**, **NT**), metsäkirvinen ja peippo.

Maisema ja geomorfologia

Koivaksen ranta-alueet ovat loivasti kumpuilevaa, korkeuseroiltaan melko vaatimattomia, relatiiviset korkeuserojen jäädessä alle 5 m. Järven länsi ja lounaisrannan maaperä on lähinnä glasifluviaalista aineksesta koostunut ja samoin myös etelärannalla, mutta siellä sitä peittää paikoin ohut eloperäisen aineksen kerrostumat. Koivaanjoen jokilaakso on soistunut, eloperäisiä aineksia on myös järven etelärannalla. Erityisiä maisemakuvallisia erityispiirteitä ei ole.

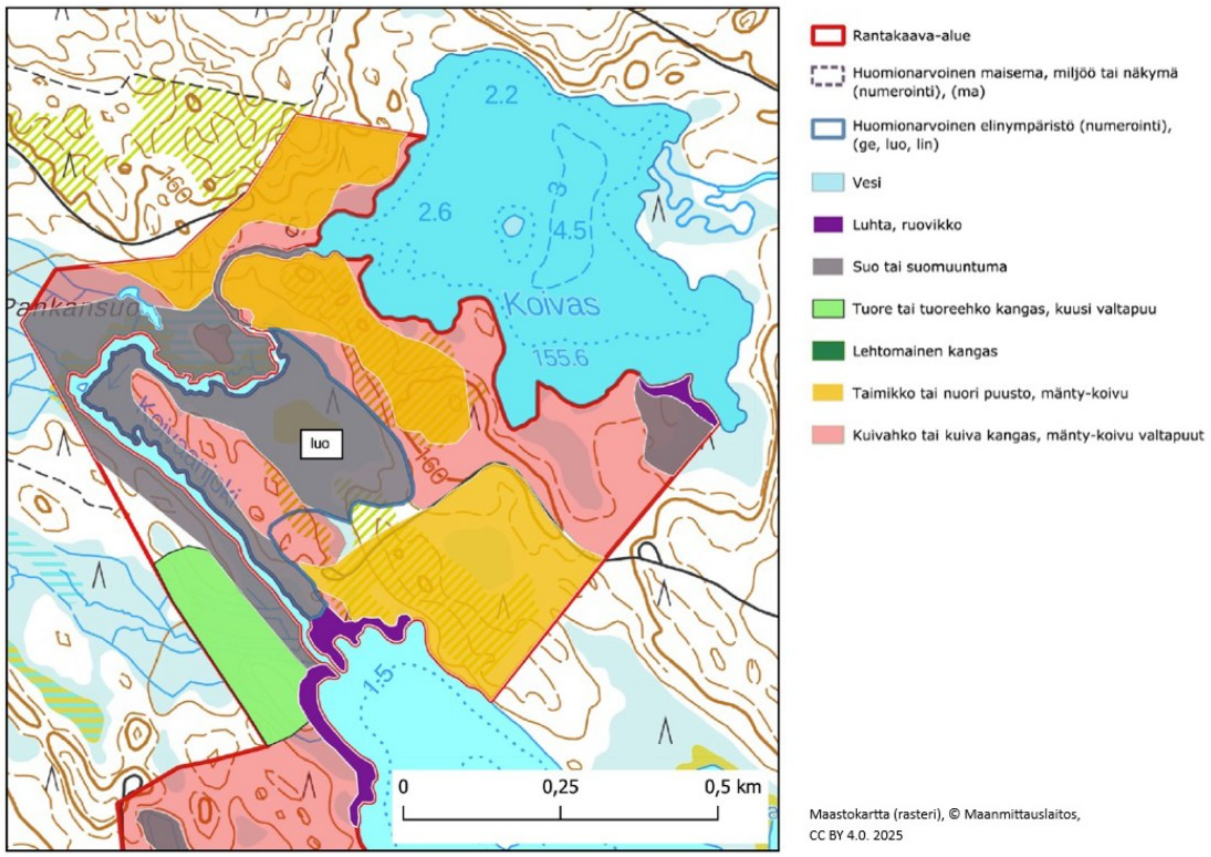
Kuva 21. Koivaanjoelta etelään on länsiranta ruovikkoinen. Vesilintuja ja kahlaajia ei havaittu lainkaan ja lokkilinnuista paikalla pesii todennäköisesti ainakin kalatiira. Koivaanjoki on muodostanut paikoin leveän ja soistuneen jokilaakson.

Kuva 22. Koivaksen länsirantaa etelästä pohjoiseen. Suunnittelualueen pohjois- osat ovat rannoiltaan pehmeät ja osin ruovikkoisia. Relatiiviset korkeuserot ovat vähäisiä. Taustalla tavanomaista mäntykangasta.

Suositukset

Koivaksen ranta-alueista Koivaanjoen jokilaakso ansaitsee tulla mainituksi ja tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle. Muilta osin mahdollista rantarakentamista ei ole tarpeen rajoittaa.

Karttakuva 23. Koivaksen ranta-alue ja Koivaanjoen varsialue (*ks*. kuva 20). Koivaanjoki ja sen suistoalue on luonnonympäristöltään huomionarvoinen virtavesi. Sen varrella on myös muusta kasvillisuudesta erottuvaa rehevää kangasta. Joen varsialueet tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle. Kaakkoisrannalla on luhtarantaa.

3.6 Pyytöjärvi

Kasvillisuus

Inventointi aloitettiin länsirannan pohjoisosasta. Järven pohjoisosan kasvillisuus on tasaikäistä mäntykangasta. Maapuita tai pystykeloja ei esiinny. Lehtipuuston osuus on vähäinen. Kenttäkerroksen lajisto koostuu pääosin kanervasta, puolukasta ja mustikasta (*ks*. kuvat 24 ja 25). Vuoden 2025 selvityksen jälkeen luontotyyppi on lähinnä nuorta kuivahko havupuukangasta. (M2.03.01)

Kasvillisuutta pohjoisosassa

Vaccinum myrtillus, mustikka 1–2
Calluna vulgari,s kanerva 3
Vaccinium vitis-idaea, puolukka 3–4
Empetrum nigrum, variksenmarja 3
Luzula pilosa, kevätpiippo 1
Rubus chanaemorus, lakka 1(rannan tuntumassa, juotissa)
Ledum palustre, suopursu 1 (rannassa, juotissa)
Vaccinium uliginosum, juolukka 1 (rannassa)
Betula nana vaivaiskoivu, 2 (juotissa)
Pteridium aquilinum, sananjalka 1
Potentilla erecta, rätvänä 1

Etelämpänä metsäkasvillisuus säilyy edellä kuvatun kaltaisena mäntyvaltaisena kankaana. Puusto on tasaikäistä ja talousmetsäkäytössä olevaa. Lehtipuustoa on ainoastaan kapeana vyöhykkeenä aivan rantaviivan tuntumassa. Länsirannan keskiosassa on kolme kaakko-luode suuntaista hieman kosteampaa suojuottia, jossa edellä kuvattujen lajien ohella esiintyy lakkaa, vaivaiskoivua ja juolukkaa. Vuonna 2025 juottien luontotyypiksi määriteltiin muurainkorpi (S01.04.03) eikä se ole uhanalainen luontotyyppi.

Kortelamminjoen suistoalue on lehtomaisen rehevä; lajistossa mm rentukka, metsäkorte, mesiangervo, nokkonen, suo-orvokki, kielo, metsälauha, sudenmarja, ruohokanukka, jouhivihvilä, kevätpiippo, pullosara, viiltosara, harmaasara, keltasara, järvikaisla, siniheinä, oravanmarja. Alueella on runsaasti pystykeloja ja puustossa mm harmaaleppää, pihlajaa, tuomea jne. Suistoalueen luontotyyppi on vuoden 2025 perusteella metsäkortekorpi (S01.04.02) eikä se ole uhanalaiseksi luokiteltu luontotyyppi.

Siirryttäessä kohti etelää, muuntuu Kohvaanjoen suiston eteläpuolella metsäkasvillisuus uudelleen mäntyvaltaiseksi kankaaksi. Kangas jatkuu aina Kämppälahteen asti. Sen itäpuolella on toteutettu laajoja hakkuita. Hakkuiden ulkopuolelle on jätetty idästä Pajulammesta laskeva joen lähiympäristö. Joki on kerrostanut itärannan keskiosaan erikoislaatuisen muodostuman (*ks*. kuva 45). Tällä harjanteella kasvaa nuorta mäntykangasta (< 44 v).

Kasvillisuutta järven eteläosassa
Vaccinum myrtillus, mustikka 4
Vaccinium vitis-idaea, puolukka 2–3
Calluna vulgaris, kanerva, 1–3
Empetrum nigrum, variksenmarja 3
Calamagrostis arundinace. metsäkastikka 1
Equisetum sylvaticum, metsäkorte 1–2
Solidago virgaurea, kultapiisku 1–2
Linnea borealis, vanamo 1–2
Melampyrum pratense kangasmaitikka 2
Vaccinium uliginosum , juolukka 1 (alaosissa, lähellä rantaa)
Ledum palustre, suopursu, 1–3 (alaosissa, lähellä rantaa)

Linnusto

Pyytöjärven itärannan pohjoispuolisko ei kuulu kaava-alueeseen ja eteläpuolen rantametsissä on suoritettu varsin laajalti hakkuita samoin kuin Kämppälahden rannoilla Pyytöjoelle saakka järven eteläpäässä. Pyytöjärvellä tavattiin kaikkiaan 24 lajia, joista suojelullisesti merkittäviä viisi.

Laulujoutsenella (**DIR**, **EVA**) oli reviiri Lauttalahdella kaava-alueen ulkopuolella, kuikka (**DIR**) kalasteli järvellä, metson ulosteita (**DIR**, **NT**, **EVA**) runsaasti metsäautotien varsilla järven luoteisosassa, leppälintu (**EVA**) sekä itäpuolen hakkuulla pesivä kivitasku. Huomionarvoista lienee, että vesilintuja (kuikkaa lukuun ottamatta), lokkilintuja ja kahlaajia ei tavattu lainkaan. Ei varpuslinnuista tavattiin vielä käki ja tervapääsky. Muut havaitut lajit näkyvät alla olevasta lajilistasta. Vuoden 2025 kartoituksessa alueella havaittiin tavipoikue (**DIR**, **EVA**), nuolihaukka (reviirillä), korppi ja metsäkirvinen.

Kuva 24. Pyytöjärven länsirannan tasaikäistä talousmetsäkasvillisuutta Koivaanjoen eteläpuoliselta alueelta.

Kuva 25. Kuva otettu Pyytöjärven länsirannan keskiosasta, jossa lahtea reunustaa kaksi kapeaa niemekettä, joista kuvassa eteläisempi. Maisemakuva on kaunis.

Pyytöjärvellä havaitut lintulajit:

Laulujoutsen (ulkopuolella)
- Käpytikka
- Metsäkirvinen
- Västäräkki
- Tervapääsky
- Kuikka
- Metso (vain ulosteita)
- Nuolihaukka
- Käki
- Tilhi
- Leppälintu
- Kivitasku
- Räkättirastas
- Punakylkirastas
- Kulorastas
- Lehtokerttu
- Pajulintu
- Harmaasieppo
- Kirjosieppo
- Töyhtötiainen
- Peippo
- Järripeippo
- Vihervarpunen
- Pajusirkku

Kuva 26. Pyytöjärven länsiranta. Tyypillinen järven rantavyöhyke.

Maisema ja geomorfologia

Pohjoisosan kaksi pientä niemeä lahden molemmilla reunoilla muodostavat kauniin maisemallisen kokonaisuuden. Erityisen huomionarvoinen kohde geomorfologiselta kannalta on myös lounaasta Kortelammilta laskevan Pyytöjoen suistoalue (*ks.* kuvat 27ab). Se on saanut kehittyä pitkään ja uoma

on voimakkaasti meanderoiva ja uoman ympäristö on voimakkaasti vetinen sekä soistunut ja uoma on luonnontilainen. Itärannalta tulee sekä geomorfologiselta että maisemalliselta kannalta mainita Pajulammelta laskevan Neulapuron kerrostama geologisesti huomionarvoinen hiekkatörmä, mikä näkyy maisemakuvassa hyvin hakkuiden myötä (*ks*. kuvat 28ab).

Kuvat 27ab. Kortelammilta laskeva Pyytöjoki on luonnontilainen ja on muovannut kauniin ja kasvillisuudeltaan monimuotoisen suiston (ML-kohde).

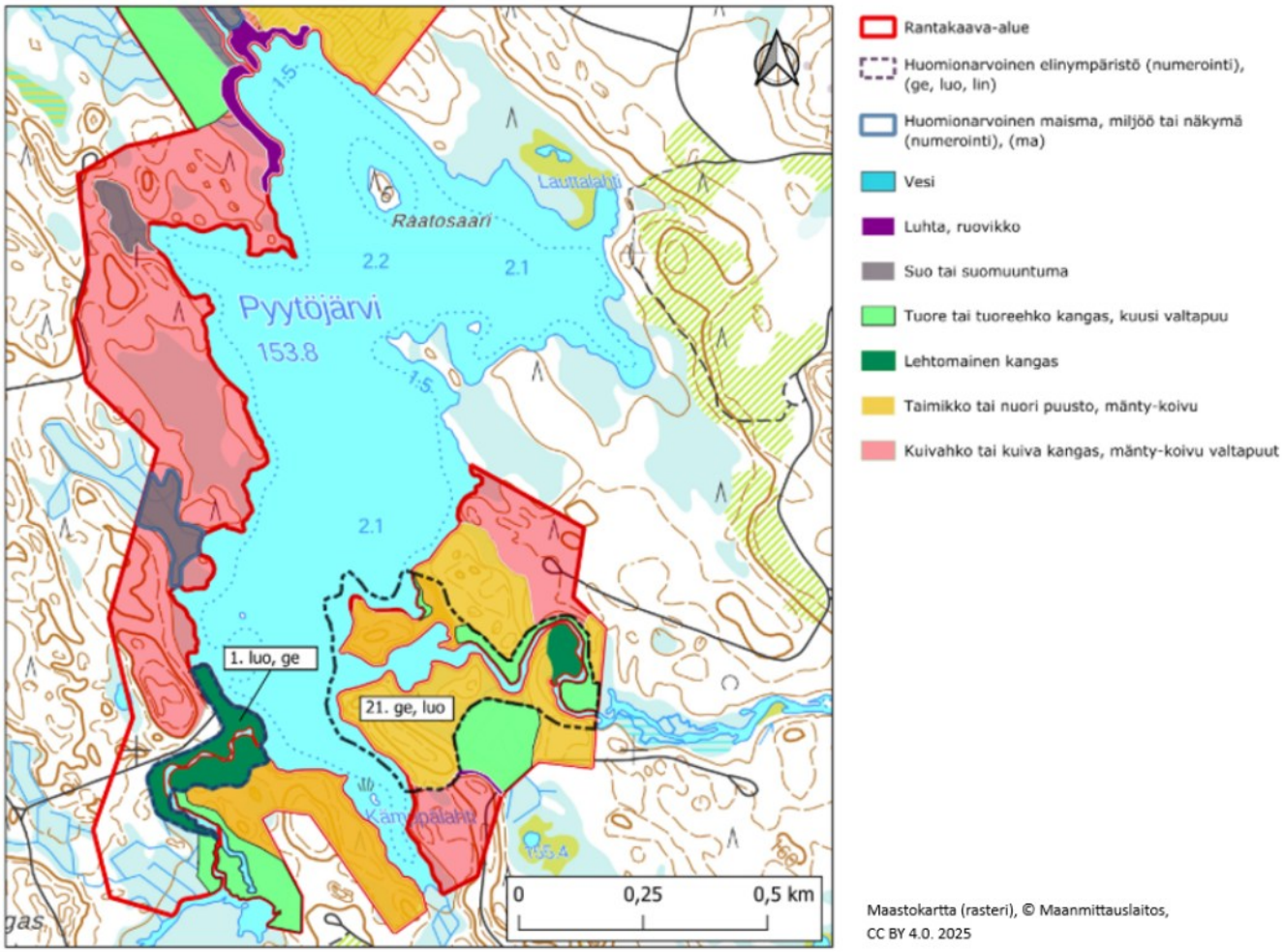

Kuvat 28ab. Kämppälahden pohjoispuolen tuoretta hakkuualuetta. Kuvassa myös muinaisen jokitoiminnan muodostama akkumulaatiotörmä

Suositukset

Pyytöjärven länsirannalle rantarakentaminen on mahdollista. Tekstissä mainitut pohjoisrannan kapeat niemet tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle, samoin kosteat suopainanteet ranta-alueen keskiosissa ovat huomionarvoiset.

Rakentamisen ulkopuolelle tulisi myös jättää Kortelamminpuron suuosa ja sen lähialueet. Itärannan kapeat niemialueet tulisi jättää myös rakentaminen ulkopuolelle. Muilta osin rakentaminen on mahdollista. Uudessa ranta-asemakaavan luonnoksessa Pyytöjärven länsirannalle rakentamista on osoitettu länsirannalle kolmen korttelin ja itärannalle yhden korttelin alueelle.

Karttakuva 29. Pyytöjärven luontotyypit ja huomionarvoiset luontotyypit ja kohteet. Lounaasta laskevan Pyytöjoki (ML) on muodostanut kauniin suistoalueen Pyytöjärveen.

3.7 Kirkasvetinen (kasvillisuutta ei inventoitu)

Kirkasvetinen on pieni, pyöreämuotoinen, vähälintuisten männiköiden ympäröimä lampi Mäntyjärven pohjoispään itäpuolella. Ei kovin merkittävää linnustoa. Havaittuina lajeina oli mm. leppälintu (**EVA**), harmaasieppo ja peippo. Vuoden 2025 lisäkartoituksessa alueella havaittiin harmaasieppo ja peippo. Lampi tulee jättää pienen kokonsa takia rantarakentamisen ulkopuolelle.

4. YHTEENVETO EU:n LINTUDIREKTIIVI, UHEX- sekä EVA-lajeista (2011 ja 2025)

Maastokäynneillä (2011 ja 2025) pyrittiin kiinnittämään huomiota luonnonsuojelulaissa mainittujen eläinlajien esiintymiseen alueella.

- Uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien kasvilajien (LSL 46 § ja 47§) esiintymät
- Uhanalaisten- ja erityisesti suojeltavien eliölajien (LSL 46 § ja 47 §) esiintymät
- Luontodirektiivin IV (a) tarkoittaminen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikat

Uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi luokitelluista lajeista on ilmaistu tekstissä myös vuoden 2000 uhanalaisluokituksen (UHEX) mukainen luokitus:

- CR = äärimmäisen uhanalaiset

- EN= erittäin uhanalaiset
- VU= vaarantuneet
- NT= silmälläpidettävät
- LC= runsaana esiintyvät

Vuoden 2011 alkuperäisten maastotöiden aikana havaitut lajit on esitetty oheisessa listassa. Kaikkiaan tuolloin lajeja löydettiin 50 lajia (suluissa **DIR**-, **UHEX**- ja **EVA**-luokitus). On huomattava, että oheinen listaus ja jäljempänä esitetty taulukko kuvastavat alkuperäisen suunnittelualueen linnustoa.

Laulujoutsen *(Cygnus cygnus)* (**DIR**, **EVA**)
Metsähanhi *(Anser fabalis)* (**EVA**)
Haapana *(Anas Penelope)* (**EVA**, **VU**)
Tavi *(Anas crecca)* (**DIR**, **EVA**)
Sinisorsa *(Anas platyrhynchos)*
Telkkä *(Bucephala clangula)* (**EVA**)
Teeri *(Tetrao tetrix)* (**DIR**, **EVA**)
Kaakkuri *(Gavia stellata)* (**DIR**, **NT**)
Kuikka *(Gavia arctica)* (**DIR**)
Nuolihaukka *(Falco subbuteo)*
Kurki *(Grus grus)* (**DIR**)
Valkoviklo *(Tringa nebularia)* (**EVA**, **NT**)
Metsäviklo *(Tringa ochropus)*
Liro *(Tringa glareola)* (**DIR**, **EVA**, **NT**)
Rantasipi *(Actitis hypoleucos)* (**NT**, **EVA**)
Naurulokki *(Larus ridibundus)* (**NT**)
Kalalokki *(Larus canus)*
Kalatiira *(Sterna hirundo)* (**DIR**, **EVA**)
Käki *(Cuculus canorus)*
Korppi (*Corvus corax*)
Tervapääsky *(Apus apus)* (**EN**)
Käpytikka *(Dendrocopos major)*
Haarapääsky *(Hirundo rustica)* (**VU**)
Metsäkirvinen *(Anthus trivialis)*
Keltavästäräkki *(Motacilla flava)* (**DIR**)
Västäräkki *(Motacilla alba)* (**NT**)
Tilhi *(Bombycilla garrulus)*
Punarinta *(Erithacus rubecula)*
Leppälintu *(Phoenicurus phoenicurus)* (**EVA**)
Kivitasku *(Oenanthe oenanthe)*
Räkättirastas *(Turdus pilaris)*
Laulurastas *(Turdus philomelos)*
Punakylkirastas *(Turdus iliacus)*
Kulorastas *(Turdus viscivorus)*
Lehtokerttu *(Sylvia borin)*
Sirittäjä *(Phylloscopus sibilatrix)*
Tiltaltti *(Phylloscopus collybita)*
Pajulintu *(Phylloscopus trochilus)*
Hippiäinen *(Regulus regulus)*
Harmaasieppo *(Muscicapa striata)*
Kirjosieppo *(Ficedula hypoleuca)*
Hömötiainen *(Parus montanus)* (**EN**)
Töyhtötiainen *(Parus cristatus)* (**VU**)
Talitiainen *(Parus major)*

Peippo *(Fringilla coelebs)*
Järripeippo *(Fringilla montifringilla)*
Vihervarpunen *(Carduelis spinus)*
Isokäpylintu *(Loxia pytyopsittacus)* (**EVA**)
Punatulkku *(Pyrrhula pyrrhula)*
Pohjansirkku *(Emberiza rustica)* (**DIR**, **NT**)
Pajusirkku *(Emberiza schoeniclus)*

Vuoden 2011 maastotöissä tavatut suojelullisesti huomattavat lajit on esitetty oheisessa taulukossa (taulukko 1). EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja (**DIR**) tavattiin 9 lajia ja Suomen kansainvälisiä erityisvastuulajeja 12 lajia (**EVA**). Kaksi lajia kuuluu erittäin uhanalaisiin (**EN**) lajeihin ja lisäksi neljä lajia kuuluu Suomen uhanalaisluokituksessa luokkaan vaarantuneet (**VU**) ja seitsemän lajia luokkaan silmälläpidettävät (**NT**), jotka eivät täytä vaarantuneiden lajien kriteerejä, eivätkä ne lukeudu varsinaisesti uhanalaisiin lajeihin. Vuoden 2025 lisätarkistukset eivät tuoneet uusia pesimälajeja. Taulukkoon ja lajilistaan sisältyvien lajien lisäksi Pyytöjärven luoteisosassa metsäautotiellä oli runsaasti metson ulosteita (**DIR**, **NT**, **EVA**) ja Kasarmi-Valkean luoteiskolkassa Kasarminiemellä pohjantikan syönnöksiä (**DIR**, **EVA**).

Taulukko 1: Vuoden 2011 lajihavainnot. Maastossa havaitut suojelullisesti merkittävät lajit. DIR = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittu laji, UHEX = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (EN: erittäin uhanalainen, VU: *vaarantunut*, NT: *silmälläpidettävä*), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji.

		DIR	UHEX	EVA
Laulujoutsen	*Cygnus cygnus*	X		X
Metsähanhi	*Anser fabalis*		NT	X
Haapana	*Anas penelope*			X
Tavi	*Anas crecca*			X
Telkkä	*Bucephala clangula*			X
Teeri	*Tetrao tetrix*	X	NT	X
Kaakkuri	*Gavia stellata*	X	NT	
Kuikka	*Gavia arctica*	X		
Kurki	*Grus grus*	X		
Valkoviklo	*Tringa nebularia*			X
Liro	*Tringa glareola*	X		X
Rantasipi	*Actitis hypoleucos*		NT	X
Naurulokki	*Larus ridibundus*		NT	
Kalatiira	*Sterna hirundo*	X		X
Keltavästäräkki	*Motacilla flava*		VU	
Leppälintu	*Phoenicurus phoenicurus*			X
Kivitasku	*Oenanthe oenanthe*		VU	
Sirittäjä	*Phylloscopus sibilatrix*		NT	
Isokäpylintu	*Loxia pytyopsittacus*			X
Pohjansirkku	*Emberiza rustica*		VU	
Yhteensä		7	9	12

Molempien kartoitusvuosien havainnot on yhteenvedonomaisesti esitetty oheisessa listassa. Kaikkiaan lajeja kaava-alueilta löydettiin 50 lajia (suluissa lajin DIR-, UHEX- ja EVA-luokitus ja listaus kattaa myös alkuperäisen vuoden 2011 havainnot).

Laulujoutsen *(Cygnus cygnus)* (DIR, EVA)
Metsähanhi *(Anser fabalis)* (EVA)
Haapana *(Anas Penelope)* (EVA, VU)
Tavi *(Anas crecca)* (DIR, EVA)
Sinisorsa *(Anas platyrhynchos)*
Telkkä *(Bucephala clangula)* (EVA)

Teeri *(Tetrao tetrix)* (DIR, EVA)
Kaakkuri *(Gavia stellata)* (DIR, NT)
Kuikka *(Gavia arctica)* (DIR)
Nuolihaukka *(Falco subbuteo)*
Kurki *(Grus grus)* (DIR)
Valkoviklo *(Tringa nebularia)* (EVA, NT)
Metsäviklo *(Tringa ochropus)*
Liro *(Tringa glareola)* (DIR, EVA, NT)
Rantasipi *(Actitis hypoleucos)* (NT, EVA)
Naurulokki *(Larus ridibundus)* (NT)
Kalalokki *(Larus canus)*
Kalatiira *(Sterna hirundo)* (DIR, EVA)
Käki *(Cuculus canorus)*
Korppi (*Corvus corax*)
Tervapääsky *(Apus apus)* (EN)
Käpytikka *(Dendrocopos major)*
Haarapääsky *(Hirundo rustica)* (VU)
Metsäkirvinen *(Anthus trivialis)*
Keltavästäräkki *(Motacilla flava)* (DIR)
Västäräkki *(Motacilla alba)* (NT)
Tilhi *(Bombycilla garrulus)*
Punarinta *(Erithacus rubecula)*
Leppälintu *(Phoenicurus phoenicurus)* (EVA)
Kivitasku *(Oenanthe oenanthe)*
Räkättirastas *(Turdus pilaris)*
Laulurastas *(Turdus philomelos)*
Punakylkirastas *(Turdus iliacus)*
Kulorastas *(Turdus viscivorus)*
Lehtokerttu *(Sylvia borin)*
Sirittäjä *(Phylloscopus sibilatrix)*
Tiltaltti *(Phylloscopus collybita)*
Pajulintu *(Phylloscopus trochilus)*
Hippiäinen *(Regulus regulus)*
Harmaasieppo *(Muscicapa striata)*
Kirjosieppo *(Ficedula hypoleuca)*
Hömötiainen *(Parus montanus)* (EN)
Töyhtötiainen *(Parus cristatus)* (VU)
Talitiainen *(Parus major)*
Peippo *(Fringilla coelebs)*
Järripeippo *(Fringilla montifringilla)*
Vihervarpunen *(Carduelis spinus)*
Isokäpylintu *(Loxia pytyopsittacus)* (EVA)
Punatulkku *(Pyrrhula pyrrhula)*
Pohjansirkku *(Emberiza rustica)* (DIR, NT)
Pajusirkku *(Emberiza schoeniclus)*

Vuonna 2025 EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja (**DIR**) tavattiin 8 lajia ja Suomen kansainvälisiä erityisvastuulajeja 8–12 lajia (**EVA**). Kaksi lajia kuuluu erittäin uhanalaisiin (**EN;** hömötiainen, tervapääsky) lajeihin ja lisäksi neljä lajia kuuluu Suomen uhanalaisluokituksessa luokkaan vaarantuneet (**VU;** töyhtötiainen, haarapääsky, haapana) ja seitsemän lajia luokkaan silmälläpidettävät (**NT**), jotka eivät täytä vaarantuneiden lajien kriteerejä, eivätkä ne lukeudu

varsinaisesti uhanalaisiin lajeihin. Havaintovuosien UHEX ja DIR-lajien lukumäärät erosivat vain vähän lajistollisesti vaikka kaava-alue on supistunut alkuperäisestä.

Taulukkoon ja lajilistaan sisältyvien lajien lisäksi Pyytöjärven luoteisosassa metsäautotiellä oli runsaasti metson ulosteita (**DIR**, **NT**, **EVA**) ja Kasarmi-Valkean luoteiskolkassa Kasarminiemellä pohjantikan syönnöksiä (**DIR**, **EVA**).

5. YMPÄRISTÖHALLINNON LAJITIETOKANTA

Vuoden 2025 ympäristöhallinnon tietokannan tarkistuksessa kartoitusalueilta oli www.laji.fi-tietokannassa havaintoja viime vuosilta putkilokasveista ja selkärangattomista (ladattu 6.10.2025). Havaitut lajit eivät olleet uhanalaisia. Bird Life Finlandin linnustoseurannan www.tiira.fi-tietokannassa (ladattu 6.10.2025) alueilta oli havaintoja viime vuosilta metsäkirvisestä, pikkusirkusta, hömötiaisesta (**EN**), haapanasta (**DIR**, **VU**), valkoviklosta (**NT**), metsäviklosta, kulorastaasta ja västäräkistä (**NT**).

Liito-orava ja viitasammakko

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin IV(a) -liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Laji on viimeisimmän uhanalaisarvion mukaan vaarantunut (**VU**).

Liito-orava elää erityisesti varttuneissa kuusisekametsissä, jossa on riittävästi lajille soveltuvia pesiä (kolopuita, risupesiä tai pönttöjä) sekä ravinnoksi lehtipuita. Tarkistetuilta alueilta ei havaittu merkkejä liito-oravan elinpiiristä eikä lajille soveltuvia elinympäristöjä, puunkoloja tai risupesiä.
Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin IV(a) -liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Viitasammakko on myös luonnonsuojelulain nojalla asetuksella rauhoitettu laji. Viitasammakko on kuitenkin Suomessa ja koko levinneisyysalueellaan luokiteltu elinvoimaiseksi (**LC**) (Suomen Lajitietokeskus 2019). Suomessa viitasammakosta on havaintoja koko maasta tunturialueita lukuun ottamatta havaintojen painottuessa maan etelä- ja keskiosiin.

Viitasammakko elää kosteissa ympäristöissä, kuten soilla, metsissä ja niityillä. Laji talvehtii horrostamalla mahdollisesti vesistöjen pohjissa. Lisääntymisaikaan huhti-toukokuussa lumien sulettua viitasammakoita esiintyy lammikoissa ja muissa vesistöissä (Lajitietokeskus 2023). Viitasammakoiden kutuaika on lyhyt noin kaksi viikkoa, jonka aikana koiraat pitävät erityisesti hämärän aikaan soidinääniä. Laji ja sen kutu muistuttavat ulkonäöltään ruskosammakkoa. Soista kysymykseen tulvat lähinnä rehevät viidat, jokivarsiletot ja vesialueiden läheiset kosteat rantaniityt ja tulva-alueet.
Viitasammakkoselvitykset toteutetaan lajin soidinaikaan keväällä, jolloin laji on helposti ja käytännössä ainoastaan tunnistettavissa äänten perusteella. Viitasammakkoselvitys tehtiin hankealueella muun luontokartoituksen yhteydessä 26.6.-27.6.2025 kiertämällä lajille sopivia elinympäristöjä ja kuuntelemalla mahdollisia viitasammakoiden soidinääniä.
Alueilta ei ole tehty viitasammakkohavaintoja (www.laji.fi; ladattu 6.10.2025). Viitasammakko on elinympäristövaatimuksiltaan ruskosammakkoa vaativampi (www.sammakkolampi.fi). On epätodennäköistä, että alueiden vesimuodostumat ovat viitasammakolle soveltuvaa elinympäristöä.

6. VUODEN 2025 KORTTELIKOHTAISET ARVIOINNIT

Vuonna 2025 tehtiin täydentäviä maastokäyntejä Mäntyjärven ja Pyytöjärven suunnitelluille Mäntyjärven ranta-asemakaavaluonnoksen korttelialueille. Vuoden 2025 maastokäynnillä oli käytettävissä luonnos alueen rantakaavasta (10.6. 2025).

Suuri-Kuikka
Suuri-Kuikalle ei osoiteta ranta-asemakaavaluonnoksen perusteella rantarakentamista.

Pieni-Kuikka
Pieni-Kuikalle ei osoiteta ranta-asemakaavaluonnoksen perusteella rantarakentamista.

Sammallampi
Sammallammelle ei osoiteta ranta-asemakaavaluonnoksen perusteella rantarakentamista.

Kirkasvetinen
Lammelle ei osoiteta rantarakentamista.

Iso-Valkea
Iso-Valkealle ei osoiteta rantarakentamista.

Mäntyjärvi
Mäntyjärvelle on osoitettu rantarakentamista yhteensä 8:lle korttelialueelle.

Korttelialue RA 1
Suunniteltu rantarakentaminen on sijoitettu alueelle, joka on taimikkoa ja nuorta puustoa. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei tarpeen osoittaa rajoituksia rantarakentamiselle.

Korttelialue RA 2
Suunniteltu rakentaminen sijoittuu alueelle, joka on nuorta taimikkoa ja puustoa. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle.

Korttelialue RA 3
Suunniteltu rakentaminen sijoittuu alueelle, joka on nuorta taimikkoa ja puustoa. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle.

Korttelialue RA 4
Suunniteltu rakentaminen on osoitettu alueelle, joka on kuivaa, kuivahkoa mänty- koivuvaltaista kangasta, talousmetsäkäytössä olevaa. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle.

Korttelialue RA 5
Suunniteltu rakentaminen on osoitettu alueelle, joka on kuivaa, kuivahkoa mänty- koivuvaltaista talousmetsäkäytössä olevaa kangasta. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle.

Korttelialue RA 6
Suunniteltu rakentaminen sijoittuu alueelle, joka on kuivaa, kuivahkoa mänty ja koivuvaltaista kangasta. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle. Suunnittelualue rajoittuu eteläosastaan luo-alueeseen ja pohjoispuolella on huomionarvoinen maisema-alue (ma).

Korttelialue RA 7

Suunniteltu rakentaminen on sijoitettu alueelle, joka on tuoretta tai tuoreehkoa kangasta ja valtapuu on kuusi. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle. Suunnittelualue rajoittuu pohjoisosastaan luo-alueeseen.

Korttelialue RA 8
Suunniteltu rakentaminen on osoitettu alueelle, joka on tuoretta tai tuoreehkoa kangasta ja valtapuu on kuusi ja kuivahkoa kangasta. Korttelialueen eteläpuolella on luo-alue. Luontotyypit eivät ole uhanalaisia. Ei erityisiä rajoituksia rantarakentamiselle.

Pyytöjärvi
Pyytöjärvelle esitetään rantarakentamista 4:lle korttelialueelle.

Korttelialue RA 9
Suunniteltu rakentaminen on osoitettu alueelle, joka on kuivaa tai kuivahkoa kangasta. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle.

Korttelialue RA 10
Suunniteltu rantarakentaminen on sijoitettu alueelle, joka on kuivaa tai kuivahkoa kangasta. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Kasvillisuus on tavanomaista talousmetsää. Ei rajoituksia korttelialueen sijoittamiselle. Korttelialueen eteläpuolella on luo-rajattu alue.

Korttelialue RA 11
Suunniteltu rakentaminen alueelle, joka on kuivaa tai kuivahkoa kangasta. Luontotyyppi ei ole uhanalainen. Ei rajoituksia rakentamiselle.

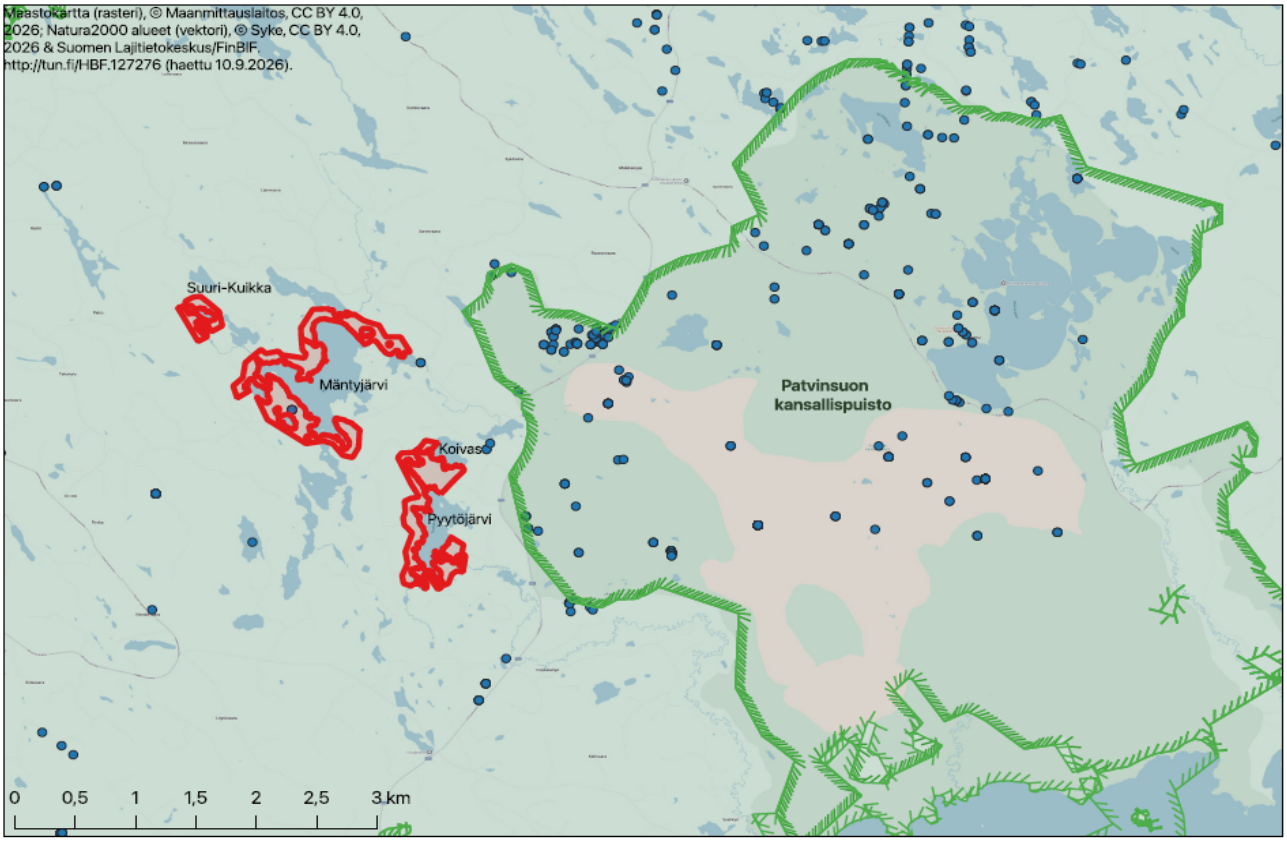
Korttelialue RA 12
Suunniteltu rakentaminen on osoitettu alueelle, joka on taimikkoa tai nuoripuustoista metsää. Valtapuita ovat mänty ja koivu. Luontotyyppi ei ole uhanalainen, mutta suunniteltu korttelialue sijaitsee geomorfologisesti monimuotoisella Pajulammilta laskevan Neulapuron tuntumassa. Korttelialue on myös sijoitettu lähelle luo-rajattua aluetta. Ei kuitenkaan ole esteitä korttelin sijoittamiseksi sille osoitetulle alueelle.

Koivaanjoki
Korttelialue RA 13
Suunniteltu kortteli on sijoitettu Koivaanjoen varteen, joka on rantaluhtaa (luo) ja ruovikkoa. Koko Koivaanjoen joen lähiympäristö tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle**.**

7. YHTEENVETO JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Suojelualueet, suojeluohjelmat, maakuntakaavan varaukset ja Natura -2000 alueet

Tornator Oyj:n ranta-asemakaavan suunnittelualueella ei ole perustettuja suojelualueita, valtakunnallisiin suojeluohjelmiin tai alueellisissa inventoinneissa mainittuja alueita. Myöskään Natura-verkostoon kuuluvia alueita ei sijaitse suunnittelualueella. Patvinsuon kansallispuisto ja soidensuojelu – ja Natura-alue sijoittuu suunnittelualueesta itään.

Kuva 30. Patvinsuon Natura-alueen uhanalaislajiston (CR, EN, VU) havaintopisteet ja kaava-alueen sijainti suhteessa Natura-alueeseen. Kaikkiaan uhanalaislajeja on noin 60. Aineisto (2011–2026) on ladattu 10.9.2026). (*Lähde*: www.laji.fi.)

Lakikohteet ja 2011–2026ionarvoiset elinympäristöt

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä on esitetty 9 luontotyyppiä, joiden luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia kohteita ei saa muuttaa niin, että niiden ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Suojeltuja luontotyyppejä ovat:

- Luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt
- Pähkinäpensaslehdot
- Tervaleppäkorvet
- Luonnontilaiset hiekkarannat
- Merenrantaniityt
- Puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset dyynit
- Katajakedot
- Lehdesniityt
- Avointa maisemaa hallitsevat suuret puut ja puuryhmät

Suunnittelualueella esiintyy maastokäyntien perusteella Mäntyjärven koillisrannalla LSL 29 § mukainen luonnontilainen hiekkaranta, joka edellyttää suojelua. Ne voidaan myös Mäkelän ja Salon (2023) mukaan luokitella lainsäädännöllä turvattavaksi luontotyypeiksi (*ks*. kuva 31).

Metsälain 10 § velvoittaa säilyttämään arvokkaita elinympäristöjä, jos ne ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia. Niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Tällaiset elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia. Metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

- Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot
- Rehevät lehtolaikut
- Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- Rotkot ja kurut
- Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat
- Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät

Suunnittelualueella esiintyy lukuisia metsälain mukaisia kohteita. Uomista mainittakoon Pyytöjoki (Pyytöjärvi), Koivaanjoki (Koivas, Pyytöjärvi), Pajulamminpuro (Pyytöjärvi), Rapalamminpuro (Pyytöjärvi), Sulkupuro (Mäntyjärvi), Kuikanpuro (Pieni-Kuikka) Pyöreisen laskupuro (Pyöreinen). Kaikki kohteet on esitetty karttakuvissa 1 ja 2.

Vesilain muutoksen mukaan (1105/1996, 15a ja 17a §)
- alle hehtaarin suuruiset fladat,
- kluuvijärvet ja lähteet

muualla kuin Lapin läänissä enintään yhden hehtaarin suuruiset lammet, järvet ja vesistöä pienemmät uomat tulee säilyttää luonnontilaisena.

Suunnittelualueella esiintyy vesilain mukaisiksi tulkittavia elinympäristöjä: Kohteet on esitetty kartalla**;** Pieni-Kuikka, Iso-Valkean pohjoispuolen lampi ja Kirkasvetinen (Mäntyjärvi).

METSO- ohjelmassa on huomioitu erityisesti seuraavia elinympäristöjä:

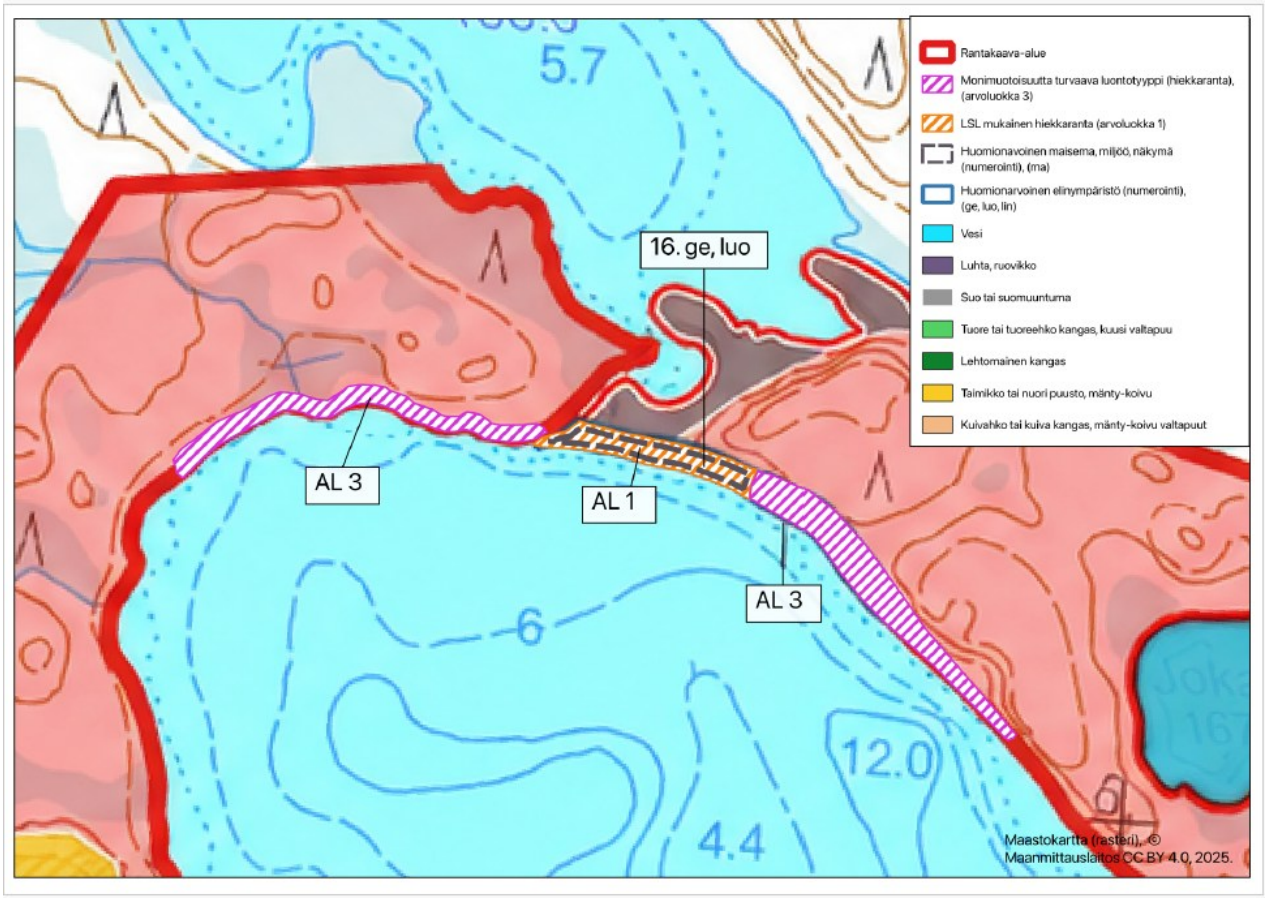
- lehdot
- runsaslahopuustoiset kangasmetsät
- pienvesien lähimetsät
- puustoiset suot
- metsäluhdat ja tulvametsät
- harjujen paahdeympäristöt
- maankohoamisrannikon metsät
- puustoiset perinneympäristöt
- kalkkikallioiden metsät
- metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot

Harjukannaksia ei esiinny suunnittelualueilla. Luhtaisia rantoja esiintyy paikoittain esimerkiksi Pyytäjärvellä ja Sammallammella sekä Pieni- ja Suuri-Kuikalla.

Muita metsäluonnon arvokkaita elinympäristöjä ovat esittäneet mm. Meriluoto ja Soininen (1998):

- vanhat havu- ja sekametsiköt
- vanhat lehtimetsiköt
- paisterinteet
- supat
- ruohoiset suot
- metsäniityt
- hakamaat

Suppakuoppia esiintyy ranta-asemakaava-alueella melko laajasti. Maastossa havaitut supat ovat kuitenkin syvyydeltään melko matalia ja niitä on pidettävä vähämerkityksellisinä. Muita em. metsäluonnon huomionarvoisia elinympäristöjä ei suunnittelualueella esiinny.

Karttakuva 31. Luonnontilaisten Mäntyjärven hiekkarannan sijainti (vinoviivoitus kartalla; LSL ja arvoluokka 1 lainsäädännöllä turvattava kohde). Alueen molemmilla puolilla on hiekkaista rantaa (arvoluokka 3; monimuotoisuutta turvaavat luontotyypit).

Mäntyjärven ja Pyytöjärven ja Koivaksen rannoille osoitettu ranta-asemakaava luonnoksen (10.6. 2025) mukainen rantarakentaminen ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia alueen nykyisiin todettuihin luontoarvoihin (luonnos 10.6. 2025).

Muille ranta-asemakaavaan kuuluvien järvien ja lampien ranta-alueille ei rantarakentamista kaavaluonnoksen perusteella osoiteta. Vuoden 2011 alkuperäisten luontoselvitysten ja kesäkuussa 2025 täydentävien kasvillisuus- ja linnustoinventoinnin perusteella ranta-asemakaavassa suunniteltu rantarakentaminen ei aiheuta merkittävää haittaa alueen luontoarvoille kaavaluonnoksen mukaisen rakentamisen toteutuessa ja mikäli luontoselvityksessä esitetyt huomiot huomioidaan. Poikkeuksen muodostaa Koivasjoen rannalle suunniteltu kortteli ja tontti (RA 13), jonne rantarakentamista ei tulisi osoittaa.

Kokonaisuutena esitetty rantarakentaminen on volyymiltaan kohtuullista ja sen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen on vähäinen. Myös ilmastomuutosta kiihdyttävä vaikutus on vähäinen. Vaikutus läheiseen Patvinsuon luonnonsuojelualueeseen on myös vähäinen.

Inventointien (2011 ja 2025) perusteella alueen metsät ovat lähes kauttaaltaan melko tavanomaista kuivahkoa tai jopa kuivaa mäntyvaltaista kangasta. Rehevät painanteet ovat harvoja (Maapuut ja pystykelot ja lehtipuusto uupuvat lähes tyystin ja ihmistoiminnan vaikutus ilmenee kauttaaltaan ranta-alueilla ja niiden läheisyydessä. Maapuiden tai pystykelojen esiintyminen rajoittuu vain suppeille alueille; kapeille vyöhykkeille esimerkiksi vesiuomien läheisyyteen. Inventoidut järvialueet eivät ole linnustollisesti kovinkaan merkityksellisiä ja linnuston perusteella ei ole tarpeen rajoittaa

rantarakentamista. Huomionarvoisin lintuvesi on Iso-Valkea ja myös Sammallampi ansaitsee maininnan. Nykyinen kaavaratkaisu turvaa hyvin suunnittelualueen luhta- ja ruovikkorantoja.

Suunnittelualueen rannat ovat jo nykytilassaan voimakkaan ihmistoiminnan vaikutuksen alaisia, ja lisärakentaminen (Pyytöjärvi, Koivas ja Mäntyjärvi) ei aiheuta merkittävää lisärasitusta alueen luontoarvoille, Häiriötä linnustolle tullee jossain määrin lisääntymään nykytilanteeseen verrattuna rantojen sulkeutumisen myötä ja estevaikutusta syntyy myös rantojen virkistyskäytölle, mutta esimerkiksi Pyytöjärven länsirannan lisärakentaminen on väljää.

Alueelta on vuoden 2011 ja 2025 inventoinneissa rajattu kartalle ja raportissa kuvattu aiemmin luonnonsuojelu-, vesi- tai metsälain (nyk. ETE-kohteet) mukaisia luontokohteita tai suojeluohjelmiin kuuluvia alueita. Mäntyjärvellä sijaitseva luonnontilainen hiekkaranta-alue (karttakuva 30) ja muutamat muut jo aiemmin tekstissä mainitut alueet tulee jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Sauvossa 10. elokuuta 2026

Jari Hietaranta Ari Parviainen Arto Huhta Emilia Manninen